

SETEMBRE 2018 - ANY XL - NÚM. 155

LLUMD'OLI

P O R R E R E S

acp
AGRUPACIÓ CULTURAL DE PORRERES

CONTINGUTS

Què hi pots trobar en aquest número?

Les activitats de l'Agrupació i del GEP, pàg. 4.

Informació local: hi trobaràs el noticiari porrerenc, la pluviometria i un parell de cròniques! pàg. 7

Una entrevista al rector Mn. Sebastià Salom, i el tema de la residència, pàg. 12

Les xafarderies del "sabeu que"...i el Llum del passat, pàg. 14

Notes històriques, amb articles sobre història del futbol porrerenc, i també sobre il·luminació en llars porrerencs. pàg. 16

La secció d'opinió, per veu de Tomeu Garí, Sebastià Lliteres i Joan Ferrà, sobre diversos temes d'actualitat, pàg. 21

L'Espai escolar, amb escrits del Col·legi Verge de Montis-sion, Escola Nova i el concurs de narrativa de l'IES Porreres! pàg. 26

La "Vena artística" de Margalida Cortès, per mà de na Caterina Gornals, a la pàg. 28

Creació amb l'obturador, el glosari i dos poemes a la pàg. 30

La secció "de Porrera a Porreres" a la pàg. 32

Els esports: l'espai del Club d'Atletisme, i una entrevista al capità de la UE Porreres! pàg. 34.

Toni Gornals entrevista a la nova presidenta de la Filharmònica Petra Picó, a la secció "Porreres i la seva gent". pàg. 36

L'assemblea anual de Premsa Forana celebrada a Sencelles, p. 38

ESTANC - PAPERERIA
ANTÒNIA M^a
Tabac - Revistes - Premsa - Regals
Llibres de text - Fotocòpies en color
C/ Sant Roc, 2
Tel i fax: 971 16 80 05
07620 - PORRERES

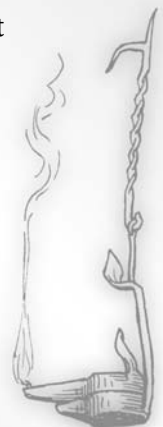
MANIS
C/Almoïna 30, Porreres.
Tel: 971 16 84 56

MUNICH CUBCO GUESS FIFTY FOUR FORMARINO REPLAY SCOTCH & SODA Deesigual TOMMY HILFINGER PLEASE new balance adidas

ENCARA NO ETS SUBSCRIPTOR O SOCI DE L'AGRUPACIÓ?

Per a poder existir, tant l'Agrupació Cultural com el Llum d'Oli necessiten de la col·laboració i compromís de la gent de Porreres. Som molts, però encara volem ser més! T'animam a subscriure't a la revista o bé a fer-te soci/sòcia de la nostra entitat, ajudant-nos així a seguir endavant amb la nostra tasca desinteressada en favor de la cultura i la informació al nostre poble.

Preus: si tens menys de 30 anys, el cost és de 20€ anuals. A partir dels 30 anys, el preu és de 30€ anuals. Subscripció a la revista: 15€ anuals. Totes les modalitats inclouen l'enviament del Llum d'Oli al vostre domicili! Contacta amb nosaltres a través de l'adreça llumdoliporreres@gmail.com

Setembre del 2018 - Núm. 155
Dipòsit Legal PM 76/1979

Edita:

Agrupació Cultural de Porreres
Carrer d'en Mago, núm. 6
www.agrupacioculturalporreres.blogspot.com
www.facebook.com/acporreres
www.facebook.com/llumdoliporreres

Coordinació:

Catalina Maria Garí Blanch
Sebastià Lliteres Lliteres
llumdoliporreres@gmail.com

Consell de redacció:

Lúcia Salleras Julià
Bartomeu Garí Salleras
Joana Mora Cerdà
Joan Barceló Barceló

Col·laboradors/es:

Maria Barceló Crespi
Germanes Barceló-Crespi
Joan Barceló *Fusteret*
Margalida Barceló Taberner
Miquel Bover Julià
Adrià Domènech Simó
Joan Ferrà Sansó
Bartomeu Garí Salleras
Antoni Gornals Miralles
Caterina Gornals Miralles
Francesc Melià Barceló
Maria Antònia Nicolau Rosselló
Tòfol Noguera Font - GEP
Jaume Rosselló Thomàs
Antoni Sastre Vanrell
Cristina Sorell Adrover
Antoni Sorell Mora
Francesc Servera Veny
Simó Tortella Sbert
C.A. Porreres
IES Porreres
Col·legi Verge de Montsió
Escola Nova

Fotografies:

Simó Tortella Sbert
Arxiu Agrupació Cultural

Correcció lingüística

Catalina Maria Garí Blanch

Coberta:

Fotografia de Sebastià Lliteres,
setembre del 2018.

Imprimeix:

Gràfiques LLOPIS, S.A.
Tel. 971 58 04 89
e-mail: disseny@grafiquesllopis.com

*Els articles publicats reflecteixen
únicament l'opinió dels seus autors.*

155, MÉS QUE UNA XIFRA

Aquesta revista és la número 155. Això no seria cap notícia si no fos que aquesta xifra ja no és només una xifra. 155 vol dir amenaça, 155 vol dir càstig, 155 vol dir que no ens podem autogovernar; 155 vol dir que som súbdits sotmesos, 155 vol dir «agenollau-vos i el cap cot!». Això és el que els han aplicat als nostres germans catalans des de la cort i des de les corts espanyoles, perquè han gosat voler demanar a la gent del seu país si volen o no independitzar-se, perquè han gosat votar i perquè han suportat la violència de l'estat sense acovardir-se.

Des d'aquesta revista, no podem deixar de dir que ens avergonyeix ser part d'un estat que només és democràtic de bromes i que castiga, de la forma més barroera i casposa possible, als ciutadans que volen exercir els seus drets. O no és democràcia, exercir el dret a l'autodeterminació?

En Francisco Franco Bahamonde deu estar satisfet; els seus cadells ho fan beníssim: peguen als catalans que se senten lliures, empresonen persones pacífiques i profundament demòcrates, enrevolten, manipulen i menteixen des de qualsevol poder establert, fan befa i humilien tot un poble... i, fins i tot, tenen acovardats i acomplexats als d'esquerreres, que no gosen posar més remei que mirar cap a una altra banda i aquí no ha passat res.

Des d'aquest trosset de Mallorca sabem que a partir d'ara, a qualsevol lloc, no només a Catalunya, el poder pot posar el 155 damunt la taula, talment fos una pistola, espanyola, per fer callar els que pensen, senten, viuen i parlen d'una altra manera. La rebel·lió democràtica és més necessària que mai i s'ha d'exercir cada dia, en pau, amb cor, amb raons i amb caparrudesa infinita.

SOPAR DE CLOENDA

Dia 6 de juliol es va celebrar el sopar tradicional de cloenda del cicle de lliçons al santuari de Montis-ion. Com cada any, na Bel i en Joan, els donats de Montis-ion, ens prepararen uns plats ben nostrats i de temporada que poguérem degustar enmig de la clastra, gaudint de la tranquil·litat i de la fresca que ens ofereix aquest lloc tan magnífic.

La presidenta Joana Mora aprofità l'ocasió per fer un balanç de les activitats i dels actes duts a terme durant el curs (del setembre de 2017 fins el juny de 2018) i dedicà unes paraules per a recordar a Aina Sansó que ens deixà dia 18 de juliol de l'any 2017.

Sebastià Lliteres i Catalina Maria Garí, coordinadors del Llum d'Oli, feren una valoració i un resum del que ha estat aquesta nova etapa com a responsables de la revista.

Per acabar, es lliurà un lot de llibres cedits per l'Ajuntament de Porreres i una botella de vi als assistents que havien participat al cicle de Lliçons. Des d'aquestes planes volem agrair la col·laboració de Gaspar Móra, regidor de cultura.

La música de swing i jazz del grup Wacky Tobacco ens acompanyà durant la vetllada.

I, DE SOBTE, LA NIT

Un any més, la nostra entitat col·laborà en la programació de les festes de Sant Roc. El diumenge, 12 d'agost, el Taller de Lectura Poètica –dirigit per Agnès Vanrell– representà l'espectacle poètic i musical *I, de Sobte, la Nit* en homenatge a Josep Maria Llompart a l'hotel l'Herència (antiga consulta del metge Mulet) al carrer de l'Almoina. Agraïm a la família Mulet l'amabilitat i la confiança per obrir-nos casa seva per fer l'espectacle.

<p>CONFECCIÓ A MIDA DISSENY INTERIOR DECORACIÓ TÈXTEL</p>	<p>CHITÓN DECORACIÓN</p>
<p>www.chitondeco.com info@chitondeco.com</p>	
<p>DAGMAR & ERICH FUSS 07260 Porreres/Mallorca Ctra. Porreres – Campos km 0,4</p>	<p>Tel. 971-16 82 57 Fax 971-16 85 28</p>

<p>BM</p>	<p>ESPORT - SABATES Ballester Melià</p>
<p>C/ L'Almoina, 19 07260 PORRERES</p>	<p>Tel. 971 16 82 76 Tel. Part. 971 64 74 21</p>

MÀGIA , BRUIXERIA I SUPERSTICIONS A LA PAGESIA DE MALLORCA

Dia 22 de setembre encetàrem el Cicle de Lliçons d'aquest nou curs amb la xerrada de Rafel Perelló sobre *Màgia, Bruixeria i Supersticions a la pagesia de Mallorca*.

Rafel Perelló, nascut a Manacor, és músic de jazz, pintor i investigador autodidacta de la cultura popular.

Quan parla transmet al públic el seu entusiasme cap el món de la pagesia, la gent i els costums d'antany.

El seu treball com a investigador es basa en les entrevistes que fa a persones majors de tots els municipis de Mallorca amb les quals parla de tot tipus de qüestions: costums socials, rituals de l'església, treballs de fora vila, de la mar i d'aspectes poc conrats com són la bruixeria, les supersticions els tabús o la màgia popular.

Entre bruixes, bubotes, pols d'enamorar, malbocí, òlibes, llebres i un bon grapat de supersticions en Rafel ens va fer passar una vetllada ben entretinguda.

IN MEMORIAM

Dimecres dia 29 d'agost va morir Mateu Joan Florit, director i editor de la publicació *S'Arenal de Mallorca* (1981) i llavors *l'Estel de Mallorca* (1993).

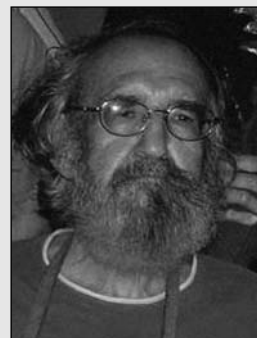
En Mateu, nascut a Sant Joan, era defensor de la llengua catalana, de la identitat nacional i de les llibertats democràtiques.

Qui no recorda en Mateu *Marió*, persona singular, recorrent tots els pobles de Mallorca reparant, gratuïtament, a botigues i bars *l'Estel de Mallorca*? Era la manera que havia escollit per fer nous subscriptors i per aconseguir publicitat per la seva publicació.

Joana Mora ens conta «vaig compartir amb ell moltes assemblees i reunions de Premsa Forana i sempre acabàvem parlant de Porreres i la seva gent. A més, mai no hi podia faltar la pregunta que feia a les persones que es topaven amb ell: *viuriem millor essent independents d'Espanya?* Després feia una foto i llavors la publicava a la revista».

En Mateu era un incansable lluitador per la llengua i la cultura del Paísos Catalans i ho feia extensiu a través de les seves converses amb la gent que es topava cara a cara, sense pèls a la llengua.

Des del *Llum d'Oli* seguirem lluitant i sempre et tendrem present.

porreres
- PERIÒDIC LOCAL D'INFORMACIÓ -

DONAM LA BENVINGUDA AL NOU PERIÒDIC «PORRERES»

Sempre és un motiu de satisfacció veure néixer nous mitjans de comunicació al nostre voltant. Des de fa uns mesos existeix el nou periòdic mensual «Porreres», per ara en digital i difós a través de correu electrònic i les xarxes socials. És important que hi hagi persones implicades en la informació i en el recull de dades perquè quedin per a la posteritat. Des de les pàgines de la nostra revista i en nom del Consell de Redacció volem donar la benvinguda a aquest nou projecte d'en Joan Barceló Bauçà i animar-lo a seguir amb la tasca!

BAR
CA'N
GUILLEM
ENTREPANSTAPESPIZZES

AV. BISBE CAMPINS, 1 PORRERES 971 647 495

Estanc Can Poo

Segells de goma. Tota casta d'impresos d'impremta.

Havans gravats per a festes.

Llibres de text. Revistes. Articles de papereria.

Juguets. Perfumeria. Articles de regal

Avinguda Bisbe Campins, 12 • Porreres.

Tel. 971 16 66 36 - Fax: 971 64 70 24

ACTIVITATS GEPERUDES

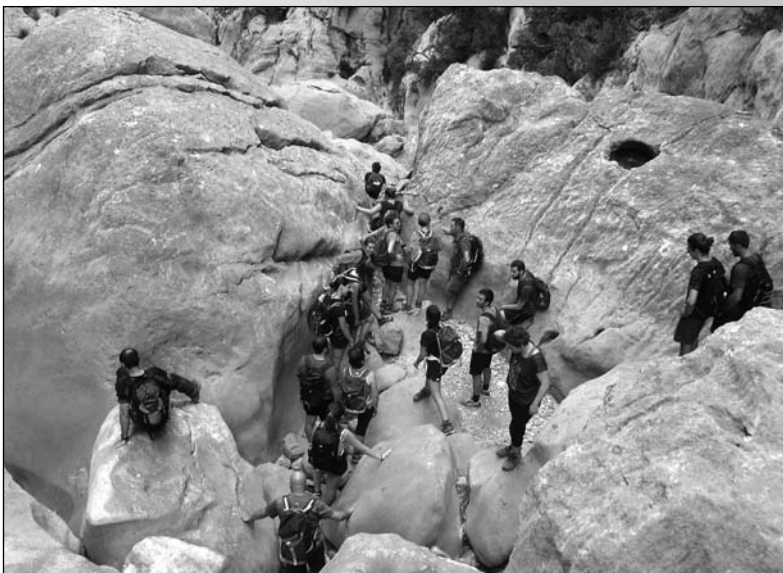
VOLTA AMB SITRA PER LES FESTES DE SANT ROC

Com cada any per les fetes de Sant Roc l'Agrupació Cultural a través del GEP fa una sortida amb sitra per donar a conèixer algun indret del nostre poble que consideren que pot ser poc conegut per part dels nins i dels no tant nins.

Aprofitant els treballs d'excavació fets recentment al poblat talaiòtic des Pou Celat i pel fet que podíem comptar amb les explicacions d'un dels arqueòlegs que les duen a terme (Jaume Servera), una trentena de ciclistes el vam visitar.

PUJADA I ACAMPADA AL PUIG TOMIR

Una de les activitats que més ens agrada repetir és fer la pujada al puig Tomir i quedar a passar una nit allà. En aquesta ocasió la pujada va ser molt calorosa, però la nit es mostrà molt clara. De matinalada ens entrà la boira, que ens acompanyà al llarg de tota la davallada fins a la font des Pedregaret. Sort que ja quasi coneixem el camí amb els ulls clucs.

PUJADA/DAVALLADA DEL TORRENT DE PAREIS

I ja fa 44 anys (si no ens hem descomptat) que feim la travessa al Torrent de Pareis... i què voleu que us contem d'aquesta eixida si ja ho sabeu tot del recorregut? Enguany tornàrem a omplir la camiona cap Tramuntana: joves i no tan joves, veterans i novells, alts i petits, rossos i pelats. A l'entreforc ens varen visitar les cabres i els bocs, que volgueren berenar un poc devora nosaltres. A més d'un gairebé li foteren el berenar! En acabar la baixada, pegàrem un bon capfico i anàrem a dinar. Bé, i com va dir un company nostre «anàrem i tornàrem i no mos férem mall!». Au idò, fins l'any que ve si Déu vol!

UNA PORTA ON TOCAR

Junta Local de l'AECC de Porreres

Vint-i-un anys de Sopar Anual a la nostra vila i tots tenim ben clar per a què el feim, tant aquesta com moltes altres activitats de l'Associació. Aquest any, al voltant de 450 persones assistiren a l'esdeveniment i, per aquest fet, aconseguírem un total de 5587 euros de benefici.

Amb el present article ens agradaria fer-vos arribar un missatge: **l'Associació està a la vostra disposició, està oberta**, inclús us direm més, de cada vegada Porreres la té més a prop, a menys quilòmetres perquè ben aviat, a Campos, tindrè una delegació de l'AECC on s'oferiran part dels serveis amb l'objectiu que els afectats i familiars no s'hagin de desplaçar a Palma.

Tots sabem que el camí que ha de recórrer el malalt i els seus no és gens

planer. Però el fet de tenir professionals al seu costat pot ajudar moltíssim. Gran part d'aquests professionals com puguin ser: psicòlegs, nutricionistes, metges, fisioterapeutes, etc. els teniu a l'Associació, a la vostra disposició, amb un gran ventall de serveis totalment gratuïts.

I com es pot accedir als serveis de l'Associació? Molt senzill, per una banda, els membres de la Junta Local de Porreres estam a la vostra disposició per si voleu que us ajudem a establir el contacte amb ells. Sinó, podeu accedir a:

<https://www.aecc.es/es/sobre-nosotros/donde-estamos/sede-baleares> i en aquesta pàgina trobareu tota la informació necessària (telèfon, correu electrònic...).

Us agrairíem, lectors d'aquest article, que us convertíssiu en el nostre colom missatger i que ens ajudéssiu a difondre aquest missatge.

Per acabar, volem donar les gràcies a tots aquells que, d'una manera o altra, feren possible el sopar i al *Llum d'Oli*, per oferir-nos aquest valuós espai que

PLUVIOMETRIA

Germanes Barceló-Crespí

JULIOL

TOTAL.....00,0 litres/m²

AGOST

Dia

Dia 11 .....0,5 litres/m²

Dia 13 .....0,5 litres/m²

Dia 17 .....23,4 litres/m²

Dia 26 .....0,8 litres/m²

TOTAL.....25,2 litres/m²

SETEMBRE

Dia

Dia 3 .....0,1 litres/m²

Dia 9 .....11,9 litres/m²

Dia 12 .....3,3 litres/m²

Dia 14 .....2,9 litres/m²

Dia 15 .....4,0 litres/m²

Dia 17 .....29,5 litres/m²

Dia 18 .....48,2 litres/m²

Dia 19 .....1,3 litres/m²

Dia 25 .....0,1 litres/m²

TOTAL.....101,3 litres/m²

ens ha permès arribar a tots vosaltres.

Salut, força i endavant!

Dades Junta Local de Porreres AECC:

Presidenta Junta Local de Porreres AECC: Catalina Sastre Fuster

Correu electrònic: porrerescontraelcancer@gmail.com

Bàrbara-Art
DECORACIÓ - ANTIC

Gabriel Cortés

MESTRE ARTESÀ LLAUNER

FANALS MALLORQUINS - RESTAURACIÓ DE METALLS

Pl Molí de n'AMENQUAL, 10 - Telèfon i Fax 971 64 72 41 - 07260 PORRERES

NOTICIARI PORRERENC

Simó Tortella i Toni Sorell

6 D'AGOST

El ball de bot no té fronteres. Prova d'això són les múltiples sortides dels nostres grups de balladors. En aquest cas, els Aires de Montisíon han participat a la XXXV edició del Festival Internacional de Folklore celebrat a Abanilla, a Múrcia. Amb ells, una formació arribada ni més ni manco que des de Polònia.

9 D'AGOST

Més múscul per a la Filharmònica. La bona salut de la formació musical porrerenca es fa palesa cada vegada que la banda desfila, casa per casa, a cercar les noves incorporacions. Aquest Sant Roc, 7 joves del poble amb vocació de músics s'han estrenat amb els seus instruments. Són Mateu Blai, Grimalt Rosselló, Laura Casbas, Mireia Escudero, Andrea Franca, Joan Miquel Servera i Margalida Xamena. Menció especial per al pregó de les festes d'enguany, pronunciat per un dels nostres músics més internacionals: Joan Martorell.

16 D'AGOST

Matinada porrerenca. Enguany fa 25 anys que, a les acabades de les festes de Sant Roc, apareix l'ensaïmada gegant portada pels joves i sona la simbòlica composició de la banda de música. Són 80 quilos de dolç ensucrat, però en qüestió de minuts desapareixen. Un any més, l'ha cuita el forner Barón.

17 D'AGOST

Tempestes d'estiu. Enguany l'estiu ha acabat passat per aigua. En una d'aquestes tempestes, amb forta descàrrega de llamps, les antenes que l'Ajuntament té instal·lades al terrat s'han vist afectades. Alguns negocis i particulars de la zona i la pròpia casa del poble han tengut problemes amb els serveis de comunicació i els aparells elèctrics.

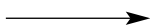

19 D'AGOST

La història no descansa. Aquest estiu s'han reprès les excavacions al poblat del Pou Celat. L'arqueòloga Noelia Munar n'ha dirigit les tasques. Han perimetrat el poblat, seguint les restes de la murada exterior nord. I tot, mentre fan l'inventari de les peces trobades. A final d'any les cediran al Museu de Mallorca.

18 DE SETEMBRE

Arriba la tardor. Dia 17 va ploure uns 28 l/m² en uns 20 minuts i dia 18 varen ser 54 l/m² en uns 45 minuts. Molta aigua, síquies brutes i aigües mal canalitzades provocaren seriosos problemes als llocs de sempre: Ses Forques, Pou d'Amunt, poliesportiu Joan Llaneras, carretera de Campos, carretera de Felanitx, Pou Nou, carrer Nou i rondes. Segons es va explicar al darrer ple municipal, s'espera que molts d'aquests problemes desapareguin amb la construcció del nou vial de circumval·lació i amb les obres de separació de les aigües pluvials i fecals que s'estan fent a poc a poc.

CAMPANYA DELS DONANTS DE SANG

Dilluns 29 d'octubre al Centre de Salut de Porreres. Horari: de les 17:30h a les 21:00h. Animau-vos!
Donar sang és donar vida!

PAPERERIA ALMOINA

Llibreria

Fotocòpies

Objectes de regal

C/. Almoina, 10
Tel. 971 16 80 19

i ara, Solarium

Non Estil
PERRUQUERIA I ESTÈTICA

UNISEX

PERRUQUERIA

extensions
tallats de moda
tints
banys de color
tota casta de mexxes
moldejats
desarissat
recollits
núvies
comunions
etc...

ESTÈTICA

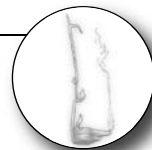
depilacions
neteja cutis
decoració d'ungles
tint de pestanyes
moldejats de pestanyes
massatges
manicures
pedicures
maquillatges

**obert de dimarts a divendres de
9 a 12 i de 15 a 20 h
dissabte tot el dia**

C/ Passaratx, 114
Tel. 971 166 646 - PORRERES

QUÈ HI PASSA A LA SALA?

L'AJUNTAMENT VOTA PER UNANIMITAT DEMANAR QUE LES COMPENSACIONS ECONÒMIQUES QUE PAGUEN LES GRAVERES S'INVERTEIXIN DINS EL TERME MUNICIPAL

Redacció

L'estiu començà amb polèmica per l'enterrament d'una veinada a les capelles situades sobre les fosses comunes de la Guerra Civil, just quan es preparaven els tràmits finals per a iniciar la segona fase d'exhumació d'aquella parcel·la. Recordem que s'havien aconseguit tots els permisos i les firmes necessàries de les famílies concessionàries de nínxols i capelles. Tot plegat, va despertar un conflicte entre la Direcció General de Memòria Democràtica i l'Ajuntament, que es culpaven mútuament de la situació. Al ple ordinari de juliol la batlessa feu dació de compte de la situació, tot visualitzant-se les discrepàncies quant a la seva actuació per part de MÉS per Porreres, que creia que s'havien avantposat els drets particulars als drets col·lectius de les víctimes de la Guerra. Es resta ara a l'espera de si es pot iniciar l'excavació en altres zones del cementiri també sospitoses de ser fosses comunes del període 1936-1939.

Durant el mateix ple es modificà l'ordenança fiscal reguladora de la utilització de l'espai públic per part de negocis privats: bàsicament canvia el sistema de càlcul de les taxes que un bar ha de pagar per tenir terrassa al carrer. Si abans es pagava segons taules i cadires utilitzades, ara es farà per metre quadrat, com diversos partits de l'oposició demanaven des de fa temps. El PP, a més, es mostrà preocupat per la no execució de les partides dels pressupostos participatius de l'any passat. I és que sense anar més lluny, la proposta guanyadora no podrà executar-se per problemes burocràtics i de competències. Una errada greu, sens dubte, de la comissió tècnica que avala els projectes abans de ser votats.

Durant el ple extraordinari del mes de ju-

liol s'aprovaren els detalls finals per a l'inici de les obres de la ronda, que és subvencionada per mitjà d'un conveni d'un milió d'euros per part del Consell de Mallorca. Si no hi ha res de nou, abans d'acabar l'any han de començar les obres –al darrer número ja adjuntarem una imatge on en podeu veure el recorregut. A part d'això, s'ha de dir que el Consell ha pagat també la instal·lació d'un descalfador al pou subministrador per a millorar la qualitat i la pressió de l'aigua de la vila.

A principis de setembre, l'Audiència Provincial va postposar la vista de la peça 15 del «Cas Voltor», en el qual es troba implicat l'exbatle de la vila, Bernat Bauçà, per així donar més temps per a què els acusats arribin a un acord amb Fiscalia. Segons aquesta, Bauçà es pot enfrontar a 9 anys de presó, acusat de malversació, prevaricació i frau a l'administració, juntament amb Francesc Buils i Antoni Oliver. El motiu, una suposada desviació de fons públics destinats, segons conveni, a promoció d'arts escèniques que haurien estat utilitzats per a pagar les obres de l'auditori.

Finalment, del ple de setembre es pot des-

taçar l'aprovació per unanimitat de la moció que varen presentar tots els partits per a sol·licitar a la comunitat autònoma que les mesures compensatòries que les empreses de la gravera han de pagar a canvi d'explotar una zona protegida siguin executades al nostre municipi, atès que la destrucció la provoquen dins Porreres. S'aprovaren diferents mocions com són la del PSOE per a la retirada de símbols i distincions franquistes, la del PI de posicionament contrari a les restriccions de la nova llei agrària per a construir més en rústic i la de MÉS per a estudiar la possibilitat de creació de «camins escolars segurs», amb l'objectiu de promoure el fet d'anar a peu o en sitra cap a escola amb la seguretat que pertoca. Al final del ple, l'Assemblea Popular presentà una proposta al ple per a posar nom al nou tram de ronda que s'ha de construir: «Ronda Aurora Picornell» o «Ronda de les Roges del Molinar», en homenatge a les lluitadores feministes i d'esquerres que foren assassinades al nostre municipi el gener de 1937. El batle en funcions d'aquell ple, Jaume Martorell, va comunicar que es traslladaria la proposta a la comissió que existeix per a estudiar canvis de noms de carrer.

LA MOSTRA FOLKLÒRICA COMPLEIX VINTI-CINC ANYS

Maria Antònia Nicolau i Rosselló

La Mostra Folklorica que organitza l'Agrupació Folklorica Aires de Monti-Sion ha arribat a la XXVa edició. Aquesta fita demana un reconeixement i un espai a la revista Llum d'Oli perquè qualsevol acte que es realitza si és de llarga durada vol dir que val la pena fer memòria del seu recorregut.

Era l'any 1994 quan la Junta de l'Agrupació d'aquell moment, encapçalada per Toni Matas, va decidir iniciar aquest acte en el marc de les festes de Sant Roc. Era difícil imaginar el llarg itinerari que faria i la riquesa cultural i folklorica que suposaria pel poble i pel mateix grup. Intercanvis, viatges, visites a llocs diferents de paisatge i de folklore han enriquit aquests vint-i-cinc anys la vivència col·lectiva de l'Agrupació Aires de Monti-Sion.

És fàcil imaginar com durant la primavera i l'estiu d'aquell any un bon grup de persones lligades a l'Agrupació es varen haver de posar a pensar quins trets havia de tenir la Mostra, com posar-se en contacte amb els grups, quines infraestructures eren necessàries perquè no només vinguessin grups de Mallorca, sinó també d'altres indrets. La il·lusió per aconseguir que el folklore i la cultura popular tingués

un lloc important en el programa de festes va ser, sens dubte, un dels principals motius d'aquella iniciativa de la qual s'han celebrat, el 2018, les noces d'argent. I el més rellevant no és iniciar, sinó seguir mantenint la flama any rere any. Amb les novetats i els canvis que tot esdeveniment important necessita.

Són diverses les Juntes d'aquesta Agrupació Folklorica que han mostrat el seu interès i la seva dedicació perquè, en arribar les festes de Sant Roc, en el bell marc del Lloc Sagrat es pogués mostrar la tasca recopiladora de vestuari i tonades, de jotes i mateixes, de fandangos i boleros que juntament amb els grups dels altres indrets que han vingut han posat llum i color a una vetllada festiva.

Com va escriure el bon amic Gabriel Janer Manila: «Potser no és més que la necessitat que sentim de recuperar records, les imatges en què ens reconeixem i que ens relacionen amb uns gestos, amb unes paraules i amb uns símbols que han esdevingut l'emblema de la resistència del poble contra la despersonalització que ens imposen».

Com anècdota és simpàtic saber que el mateix any en què es començava pre-

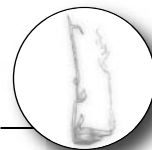
parar la I Mostra Folklorica de Sant Roc, naixien algunes de les balladores que formen l'actual Junta i precisament han estat elles les que han organitzat la XXVa Mostra: Catalina Maria Garí, Antònia Rigo i Catalina Barceló. Qui us ho havia de dir!

Enhorabona a tots i totes els qui han format i/o formen part de l'Agrupació Folklorica Aires de Monti-Sion i han participat a les diferents edicions de la Mostra, enhorabona per no decaure malgrat les dificultats que s'han pogut trobar en aquests anys, enhorabona per la innovació, la creativitat i la implicació de tots i totes, enhorabona per obrir finestres a la cultura popular i al nostre folklore.

Són moltes les persones que hi han dedicat i hi dediquen temps, imaginació i idees per fer novetat un esdeveniment que ja ha complert vint-i-cinc edicions, però la gran família que són els Aires de Monti-Sion no deixa d'impli-car-se en molts de detalls i atencions per seguir viva i poder reviuere tonades d'antany que d'aquí o d'un altre lloc, ens recorden les arrels pageses de diferents llocs de la Mediterrània.

ENTREVISTA AL RECTOR DE PORRERES, MN. SEBASTIÀ SALOM

Redacció

Sebastià Salom Mas va néixer a Campos, a ca's Ferrer Coix, fa 74 anys. Després d'uns anys d'estudi al seu poble, als 10 anys va ingressar al Seminari Menor per seguir la seva formació. De major va seguir estudiant al Seminari de Mallorca i acabà els seus estudis de Teologia a la Universitat de Comillas. Als 22 anys va ser ordenat sacerdot a la capella d'aquesta universitat càntabra. Ja acabats els estudis ha estat durant 31 anys vicari o rector de diferents pobles de Mallorca (Port d'Andratx, Sa Pobla, Inca, Santanyí i comarca) i ha ocupat diversos càrrecs de certa rellevància a la Diòcesi de Mallorca (com a vicari episcopal i secretari de pas-

toral). A més, ha treballat durant 14 anys a diverses parròquies de Burundi (Àfrica). En l'actualitat és membre del Col·legi de Consultors del Bisbat de Mallorca i des de fa 4 anys és el rector de Porreres.

Aquestes darreres setmanes, amb la notícia del tancament de la Residència Parroquial, Mn. Sebastià ha estat en boca de molts i han estat moltes les coses que s'han dit referent al tema del tancament, però comencem primer amb un poc de recorregut per la seva biografia.

Pregunta: Mn. Sebastià, quin record teniu d'aquell nin de 10 anys que va deixar casa seva per ingressar a l'internat del seminari menor?

Resposta: Eren altres temps. Des de petit havia dit que volia ser capellà. I aquell any entràrem al Seminari uns 80 nins més o manco de la mateixa edat.

P: I de la vostra etapa de formació?

R: És difícil resumir en quatre retxes 13 anys de Seminari. Rebérem una formació primer a l'estil de les escoles primàries i secundàries d'aquell temps, amb una atenció especial a la llengua llatina, a la

filosofia i, els darrers anys, a la teologia. Seguïem una disciplina bastant rigorosa si la comparem amb l'educació actual. Aprenguérem quina és la vida del capellà. Pel camí s'anaven retirant (o els feien retirar) els qui veïen que no era aquesta la seva vocació. En començarem 80 i n'acabarem 24.

P: Per què vàreu decidir acabar els estudis a Comillas?

R: Vaig tenir l'oportunitat d'estudiar els dos darrers cursos de teologia a la Universitat de Comillas a Santander. Jo volia intensificar la meua preparació. Malgrat que el rector i els formadors del Seminari no m'hi volien deixar anar, amb l'ajuda d'uns amics i una mica d'astúcia ho vaig aconseguir.

P: Un jovenet de 23 anys recent ordenat i responsable de la parròquia del Port d'Andratx. Com va anar la cosa?

R: Al principi em trobava com un peix dins el rostoll, però al cap de dos anys ja m'hi trobava bastant integrat, encara que m'hi sentia molt tot sol i desenfeinat.

P: Us arriba una proposta que canviaria tota la vostra vida: poder anar a ajudar a les missions de l'Església de Mallorca a Burundi. Ens podeu explicar com va ser això?

R: Uns companys capellans que estaven a Burundi i passaven uns mesos de vacances a Mallorca necessitaven dos capellans més i només en tenien un. Em demanaren que hi anàs amb ells, i el vicari general hi va estar d'acord. L'experiència va ser molt dura, però també molt gratificant. Prova d'això vaig repetir l'experiència dues vegades més (de 1969 a 1974; de 1980 a 1983; i de 2007 a 2013).

P: Sempre heu dit que la vostra vertade-

Germans Leiva

Antonio Marqués, 2
07003
PALMA DE MALLORCA
Tel. 971 76 34 92
Fax: 971 75 19 63

www.viajespegaso.com

ra universitat va ser la de Burundi. Ens ho podeu aclarir?

R: Efectivament, a Mallorca ens ensenyaren la teologia de sempre. A Comillas ens ensenyaren a pensar. I a Burundi vaig començar a pensar pel meu compte. I per a poder continuar essent cristià (és a dir seguidor de Jesús) vaig haver de reformular alguns punts de la meua fe.

P: Definitivament, retornau de terres de missions i us tornau posar a treballar a Mallorca i passau d'una església en expansió a una església en retrocés. Com ho viviu?

R: Malament i amb enyorança. No vull dir que el cristians de Burundi siguin millors. A Burundi he viscut lluites a mort entre cristians de diferents ètnies, però també a Mallorca vàrem viure una guerra civil. La diferència és que els cristians de Burundi cerquen a Déu, i molts de cristians actuals de Mallorca sembla que en fugen.

P: Ara fa 4 anys que sou el rector de la nostra parròquia de Porreres. Quina era la consigna que us varen donar des de Palma?

R: Record dues coses que em va dir el bisbe: que intentàs reconciliar la parròquia amb la comunitat de Sant Felip Neri i que reflatàs l'economia parroquial.

P: I com han anat aquestes relacions amb l'Oratori de Sant Felip de Porreres?

R: Des del primer moment i durant un any i mig vaig fer visites periòdiques a Sant Felip per intentar posar-nos d'acord i treballar conjuntament, però va arribar un dia en què el P. Francesc Novella va escriure a la pàgina web de l'Oratori que els components de la seva comunitat havien comprès que havia arribat el temps de caminar de forma totalment lliure i autònoma en relació amb la parròquia.

P: El mes de juliol de 2016, no us trobau bé durant un funeral i a la visita poste-

rior a urgències de l'hospital us diagnosticuen una leucèmia. Com us trobau? Què suposa en el vostre dia a dia haver de conviure amb aquesta malaltia?

R: Segurament si encara som viu és gràcies als bons amics de la parròquia que aquell dia em dugueren per força a urgències. Actualment, pel fet que no em pogueren fer un transplantament de medul·la, cada quatre setmanes durant set dies seguits continuen posant-me dues injeccions de quimioteràpia que em mantenen en forma. El metge em diu que puc recaure en qualsevol moment, però ell és el primer que està admirat de tan bé com estic.

P: Ja per acabar no podem deixar de parlar del tema del tancament de la Residència Parroquial. Hi ha hagut molts de comentaris. Què ens podeu dir d'aquest tema?

R: S'han escrit moltes de coses, i moltes d'elles falsedats i fins i tot calúmnies. Em seria ara impossible explicar-ho tot en

poques retxes. Els interessats podeu llegir tot el procés del tancament de la Residència en el fulls parroquials SEMILLA de setembre i novembre, números 698 i 699. En poques paraules, jo diria que ha estat com una tempesta d'estiu, que esper que ja haurà passat. Quan els residents estiguin reubicats a altres residències, quan els treballadors vegin assegurat el seu futur o hagin rebut la indemnització que els correspon i quan l'Ajuntament i el Bisbat hagin arribat a un acord sobre el futur de l'edifici i de les seves instal·lacions, esper que el poble compregui que aquesta era la millor solució. Temps al temps.

Moltes gràcies, Sebastià, per haver-nos deixat endinsar un poquet dins la vostra vida. Sabíem, ja des del primer dia que vàreu arribar a Porreres, que la vostra estada entre els porrerencs seria de 5 anys. Desitjam que la salut us acompanyi i esperam que abans de la vostra jubiliació us puguem tenir més vegades a la nostra publicació.

UN FUTUR INCERT

Redacció

Aquests darrers mesos ha estat notícia el tema del tancament de la residència del carrer Sala per falta de recursos econòmics. L'edifici, propietat de la Parròquia i la Diòcesi, aviat deixarà d'acollir la residència, entitat privada de l'Església, pel fet de no poder assumir les despeses que comporta mantenir-la oberta des de la partida de les Germanes de la Caritat ara farà 3 anys.

L'edifici, a més, no compleix tots els requisits marcats per la llei. Una sèrie d'avaries que requereixen despeses molt elevades han accelerat el procés de tancament i de recol·locació dels residents.

A partir d'ara s'obren diverses possibilitats tant pel que fa al futur de l'edifici conventual com pel que fa a una futura residència nova o centre de dia. En aquest sentit, diverses institucions estan conversant per trobar una solució satisfactòria i que cobreixi les necessitats del poble. La pilota, per tant, està sobre la teulada de l'Església, l'Ajuntament, l'Institut Mallorquí d'Affers Socials (IMAS) i la Conselleria d'Affers Socials del Govern. Esperem que aviat es pugui trobar una solució a tot plegat.

SABEU QUE...

Els coordinadors

...ja hem arribat al número 155? Passam una penada que no ens apliquin el famós article amb el mateix número i ens haguem d'exiliar fora de Mallorca. Recordau que tenim un CDR dins la nostra estructura...

...a l'Oratori de Sant Felip segur que no li aplicaran l'article? Segons publicà al seu facebook, dia 12 d'octubre «el día de la Raza» concelebraran una missa amb *la Benemérita*! De ben segur que els mateixos que repartiren estopa contra els votants catalans, ara fa un any, estan encantats amb l'Església i més si aquesta celebra la Hispanitat! I això que alguns es pensaven que aquesta estampa era d'altre temps...

...«la Batalla Eclesiàstica de Porreres» no atura? Sempre hi ha «tita» entre la Parròquia i Sant Felip! Que si els funerals, que si la residència... I és que n'hi ha que han vist una oportunitat d'or amb el tancament de ca les monges. I ja se sap, qui no corr vola, i qui no redola...

...se veu que qualcú es va sentir al·ludit pel «sabeu que» sobre la bandera d'Espanya del balcó de l'Ajuntament? Ara, de tant en tant, també hi ha la de Mallorca onejant. El de les banderes deu ser «muy español», però també «muy mallorquí». Bé, ja és qualque cosa...

...el Consell de Mallorca de Miquel Ensenyat té un bon «marrón» amb el desdoblament de Campos-Llucmajor? És el que té continuar amb un projecte (reduït) del PP i el model PP-UM! Convé espavilar...

...el GOB tampoc veu bé que aquí acabem la ronda? Segurament si no la pagués el Consell, amb qui estan del tot barallats, no haurien dit res. Potser no han vingut gaire vegades per la nostra vila, si tan poc necessària la consideren...

... l'Assemblea Popular va demanar la dimissió del regidor de les festes Joan Rigo a causa de la contractació del seu amic DJ que va punxar a «Sa Torrada» i que només amollava crits masclistes per la boca? Més d'un i més de dues van quedar amb la boca oberta en escoltar les animalades que deia l'energumen pagat amb doblers públics!

...després d'aquests fets, el DJ que va venir el dia de Sant Roc a plaça –que tenia antecedents en aquest sentit– va anar ben alerta a dir segons què? I és que a vegades si no et queixes, no aconseguixes res! El degueren advertir bé... i una bona estirada d'orelles!

...és intolerable que un ajuntament que penja pancartes, munta tauletes informatives i s'adscriu a la campanya «NO és NO» contra la violència masclista, no demani ni perdó ni rectifiqui públicament després d'haver contractat amb els doblers de tothom uns DJ que falten al respecte al col·lectiu femení i que fomenten uns estereotips masclistes davant tots els adolescents del poble?

...just en acabar de sortir el darrer número 154 va succeir la polèmica entorn de l'enterrament a la capella que es troba damunt les fosses del cementiri? Idò sí, una situació ben trista i lamentable que allarga el patiment de les famílies que encara hi tenen els familiars a baix. S'ha de ser generós, en aquesta vida, i intentar mirar pel benestar de tothom.

...el nou president de l'associació de directors de secundària de les Illes Balears és porrerenc? Sí, és en Joan Ramon Xamena, director de l'IES Porreres! I el seu germà s'ha convertit en un atleta de primera categoria al qual li estan preparant un documental i tot! Família de potents, els Xamena Vidal! Força!

...hi ha molta gent que comença a estar cansada que a les cases llogades a turistes no se'ls doni instruccions de quant treure el fems, de quin fems toca cada dia i que les línies grogues al carrer signifiquen «prohibit aparcar»? Tant de vídeo de promoció i tan poc material pràctic!

...a Porreres van posar algunes papereres als carrers amb diferents departaments per separar el fems? Perquè clar, si separen a ca nostra, convé també separar residus a les papereres públiques. Aquesta és una bona iniciativa, ara bé, convé fer a saber als escombrires que quan les buidïn no ho facin posant-ho tot mesclat, *bombreee!* Que els hem vist!

...Porreres va sortir per TV3? Sí, pels paperins gross! Uns que deien que era per la llibertat dels presos polítics, altres que perquè els agradava el groc... en definitiva, un poc de polèmica, que sempre és divertit. I, tanmateix... varen acabar blanques com sempre!

...pels diaris del mes de setembre tornava a veure's embrutat el nom del nostre poble? L'afer Bernat Bauçà –Auditori de Porreres torna a la palestra judicial. Només podem dir que qui ho hagi fet malament, que ho arregli! I sobretot, que no hagi de pagar el poble una mala gestió (de qui sigui)! Pac qui deu, que deien els pagesos forans revoltats el 1450!

LLUM DEL PASSAT

Sebastià Lliteres i Catalina M. Garí

Des de fa molts anys, i encara ara, es reclama que l'arxiu municipal del nostre poble s'adesi i estigui en unes millors condicions; alguns cops s'hi fan petites millores, però és cert que necessita mà de metge. En aquesta ocasió, per destacar algunes publicacions dels Llum d'Oli del passat, hem mirat la pàgina 10 de la revista número 10 de novembre de 1980. En aquest article redactat per la incansable Maria Barceló s'explica la importància de la consulta dels arxius a l'hora de realitzar treballs de recerca i investigacions i, més concretament, es parla de l'arxiu municipal –a part d'anomenar altres arxius que es poden trobar i consultar al nostre poble.

L'autora de l'article proposa uns requisits amb la finalitat de millorar les condicions de consulta d'aquests documents perquè, potser, d'aquesta manera, més gent s'animi a fer recerca i a donar a conèixer més informació sobre el nostre poble.

Per molts de nosaltres és conegut que, malauradament, aquest arxiu patí les conseqüències de la revolta de *La Gloriosa* i que, per aquest fet, no hi podem trobar informació anterior a l'any 1868. És convenient que recordeu que si es necessita informació de Porreres d'abans d'aquesta data s'ha de consultar l'Arxiu del Regne de Mallorca. I per què hem decidit recordar aquest article i no un altre? Idò heu de saber que hem aprofitat l'avinentesa perquè enguany es commemora el 150è aniversari dels fets ocorreguts amb la revolta de *La Gloriosa*, un aixecament revolucionari per destronar la reina Isabel II, que hagué de partir a l'exili, donant pas a l'apassionant període històric del "Sexenni democràtic".

Que serveixin aquestes paraules per recordar el fet històric i per cavil·lar sobre la situació del nostre Arxiu Municipal.

EL NOSTRE PASSAT

10

-els arxius de Porreres 1. arxiu municipal

La utilització de fonts documentals per a qualsevol treball de recerca històrica constitueix un element bàsic i indispensable encara que es pugui veure completat amb altres aportacions de dades. És en aquest sentit que volem posar a l'abast del lector de LLUM D'OLI algunes consideracions sobre la documentació que guarden els nostres arxius (deixant apart els particulars) així com les seves condicions i característiques amb la finalitat de què aquells que senten la curiositat pel treball històric en disposin amb més facilitat.

Podem fer la distinció entre l'Arxiu Parroquial, situat en una dependència de l'església parroquial, i l'arxiu Municipal, emplaçat a l'Ajuntament.

ARXIU MUNICIPAL

Hi ha que llamentar la inexistència de documentació a l'arxiu Municipal de Porreres anterior a l'any 1868, ja que aquest arxiu fou víctima del foc durant la revolta de la Gloriosa per la qual cosa és necessari consultar (tractant-se de dades anteriors

a aquesta data) els fons documentals existents a l'Arxiu del Regne de Mallorca.

A l'Arxiu de Porreres no gaudim de pergamins, codis, etc., però malgrat això, els materials guardats no es poden deixar dins l'oblit. La documentació es conserva en general força bé, però el que hi manca sobretot és un fitxer que faciliti el seu maneig cronològicament i per matèries.

D'acord amb la nostra particular opinió al respecte, l'Arxiu Municipal hauria de reunir, com a mínim, els següents requisits:

-disposar d'unes sales equipades per a guardar la documentació evitant la humitat i la pols.

-disposar d'una sala per a consulta dels investigadors establint un horari adequat.

-cal, sense dubte, una organització sistemàtica de l'arxiu, així com una valoració, investigació i estudi profund de cada una de les sèries documentals que s'hi puguin establir, ja que aquest material sense ordenar seriosament no serveix per a gaire cosa. La tasca d'orde-

per Maria Barceló

nació ha de començar el més aviat millor, doncs el material s'acumula de cada dia.

Si aquestes condicions es complien possiblement atreuriem a joves investigadors en l'activitat de recerca sobre aquests materials conservats (especialment centrada sobre temes d'Història Contemporània), la qual cosa es reflectiria sense dubte en la importància del nostre Arxiu. Pensem que la majoria de porrerencs desconeixen l'existència d'una documentació, no massa abundant, referida al passat de la vila.

La importància dels elements d'Història local són bàsics per a una visió històrica real i conjunta. Les actuals tendències historiogràfiques treballen amb aquests elements locals per treure'n una visió de conjunt. Per això l'interès dels arxius municipals, parroquials, coventuals o particulars.

Si entenem que la Història és el conjunt de coneixements del passat, científicament adquirits, ens adonarem, ben aviat de la importància dels Arxius.

EL PRIMER PARTIT DE FUTBOL A PORRERES

Francesc Melià Barceló i Miquel Bover Julià

Corrien les festes populars de sant Roc de l'any 1918 (que antigament se celebrava dia 26 d'agost). Un grup de joves organitzaren el que esdevindria un fet històric: celebrar el primer partit d'un esport desconegut per a la gran majoria dels ciutadans, el futbol. Cent anys després, el futbol és a Mallorca (i a Porreres, per descomptat) l'esport amb més practicants, equips i competicions.

La iniciativa partí d'un estol de joves porrerencs, la majoria d'ells estudiants i de casa benestant. Hem de suposar que la seva activitat formativa els va portar fora de Porreres on entraren en contacte amb el futbol, una pràctica esportiva que a Mallorca va popularitzar-se tira a tira des de principis del segle xx i que a Porreres en els seus inicis seguí el mateix patró que a la resta de l'illa: una activitat recreativa o d'esbarjo dels grups socials preeminents, especialment de la burgesia i dels terratinents de la ruralia (els *senyors* dels pobles).

I és que el futbol mallorquí havia aparegut com un esport minoritari. Els primers clubs nasqueren com a seccions de clubs ciclistes i, com a tal, celebraven els partits en els velòdroms, com el de Tirador o el de Son Espanyolet a Ciutat. Així naixien *l'Espanya*, del Círculo Ciclista de Palma (1902) o la secció de futbol de *Veloz Sport Balear* fundada l'any 1903. Paulatinament, es va anar estenent pertot arreu, amb més força a Ciutat, però també la resta de l'illa.

Els entusiastes jovencells de l'any 1918 demanaren permís per condicionar un terreny i així poder fer rodar la pilota per primera vegada. Algunes fonts parlen d'un camp ubicat

en algun lloc de Ses Forques¹ tot i que no podem afirmar-ho amb rotunditat –si fos així, es tractaria d'uns terrenys propietat de Cas Notari– mentre d'altres situen el camp en un lloc entre el Pou d'Amunt i Ses Forques, a l'alçada de can Lluent.²

Amb el vist-i-plau del propietari, el camp condicionat i l'ambient festiu propi de Sant Roc, va esdevenir la jornada que, involuntàriament, passaria a ser històrica. Els amfitrions convidaren el *Foot Ball Club Manacor*,³ un veterà i experimentat rival. Sota la denominació de *Futbol Club Porreres* formaren part de l'equip els pioners Gabriel Ramonell, *de ca'n Ramonell*; B. Segura; A. Garau; G. Barceló, *de Can Xic*; J. Montserrat; Rafel Barceló *de can Ferrà*; Francesc Sastre, *de can Janer*; M. Bestard; Bartomeu Ferrando *de can Ferrando de Montuiri*; J. Sitjar *de Can Negre* i Sebastià Mora, *de Can Negre*. L'àrbitre fou el "*senyor Ferrer*" que, com a curiositat, era de Manacor, com l'equip contrari.

Sembla que l'àrbitre, tot i ser manacorí, no va influir en el resultat, però sí la inexperiència dels locals. Al diari *Madrid Sport* ho relataven de la manera següent:

«Salió vencedor el equipo de Manacor, por dos *goals* sobre el de Porreres, trabajándose mucho por una y otra parte, esperándose los porrerense que será pronto más reñida la lucha y que bien entrenados los actuales y los nuevos jugadores obtengan ellos la victoria sobre sus contrincantes».⁴

Més enllà del resultat, sembla a ser que aquella jornada havia estat sonada. Així ho podem llegir a la premsa mallorquina:

«La junta del foot ball quedó sumamente agradecida de las atenciones recibidas por parte de las autoridades y del público, principalmente del Ayuntamiento que asistió al partido, a la banda de música que amenizó durante la función, a todos los cuales damos las más expresivas gracias».⁵

De totes maneres sembla que aquell partit no feu arrelar del tot la pràctica de l'esport, si més no de manera immediata. Des de l'any 1918 fins a l'any 1923-24 no tenim constància de l'existència de camps, equips i jugadors. Ara bé, a

ILG FUSTERIA
LLITERAS GARI

Portes i Cuines fetes a mida

C/. Major, núm 61 - 07260 PORRERES (Mallorca)

Taller: Ctra. Porreres - Montuiri, Parcela 250

Telef. i Fax 971 16 84 66

Arxiu Bartomeu Gari

partir d'aquella temporada sí: localitzem el *Football Club Porreres*, que participa en les lligues de 1924-25 emmarcats en la tercera divisió de Catalunya (l'anomenada *Divisió Llevant*) i 1925-1926 a la divisió C també de Catalunya. La temporada 1926-1927 es va crear la federació balear de futbol i l'equip porrerenc en fou membre fundador (rebé el número 1008). Sota la denominació de *Unión Sportiva Porreras* participà a la segona divisió de Mallorca.

A partir d'aquell moment i fins l'any 1934 no tenim notícies de cap equip de futbol porrerenc federat (participant en competicions). Un buit que ompliria la Unió Esportiva Porreres, l'actual entitat, nascuda el 1934, el seu primer president fou Antoni Rosselló Andreu *de ca s'Escolà*.

1 Gran Enciclopèdia de Mallorca, tom XIII, pàg. 356.

2 Segons les informacions que en el seu moment van donar Jaume Rosselló Verger (à) de *can Güia* i Bernat Ferrà (à) *sabater Àngel*.

3 L'entitat s'havia creat el 1909 com a continuació de la secció *Footballista* del Sindicat Agrícola. CARVAJAL MESQUIDA, Albert: "I el futbol arriba a Manacor", Il Jornades d'Estudis Locals de Manacor, pàg. 66.

4 Madrid Sport, 12 de setembre de 1918: "*En Porreras*" (per cortesia de Miquel Bover Julià).

5 La Almudaina, 2 de setembre de 1918: "*De Porreras*".

redivins

VINOTECA

300 referències de vins mallorquins, nacionals, caves, vins internacionals, Champagnes, Oporto, vermut, olis de Mallorca i sakes. Disposam d'estoigs i lots per fer regals.

C/Jaume II, 29 BIS, cantonada Ronda Illes Balears
Tel: 971 64 76 49 - Porreres
www.redivins.com
jnoris@redivins.com

Venem per botelles a particulars

IL·LUMINACIÓ A LES LLARS PORRERENQUES (SEGLE XVI)

Maria Barceló Crespi

Des d'èpoques remotes, l'home ha fet ús de la il·luminació artificial mitjançant el foc, sobretot. Així, la fusta, la cera, el seu, l'oli i altres matèries produïen claror que substituïa la llum natural del sol o de la lluna quan es feia fosc. En èpoques més recents, el petroli i derivats també han estat emprats per fer llum. No seria fins l'any 1879 quan Thomas Edison inventà la *làmpara incandescente* i començà així l'era de la llum elèctrica que tant canviaria la vida quotidiana de les persones. Ara i ací, volem aportar informació documental sobre la manera d'enllumenar les llars porrerenques al segle XVI.

A les cases, a partir dels inventaris *post mortem*, es constata que hi havia pocs estris per il·luminar les diferents estances, la qual cosa ve a dir que eren mòbils i que es traslladaven allà on es necessitaven. Sovint s'esmenten objectes com *canelobre*, *estadal*, *fester*, *llàntia*, *llumener*, *pagès*, *tribes*...¹

Un *canelobre* és un utensili que consisteix en un peu o columna que té una o algunes dolles per sostenir verticalment

Llumenera de carbur.
Imatge extreta de sallent.cat

una o algunes candeles. Sovint eren de llautó.

Un *estadal* és una mena de candela prima i llarga.

Un *fester* consisteix en un engrallat de

ferro que forma concavitat i que, sostingut per peus de ferro o encastat a la paret, servia de recipient a les teies enceses per tal de fer llum. Eren molt usuals en festes i espectacles nocturns.

Una *llàntia* és, essencialment, un recipient dins el qual n'hi ha un altre que conté líquid combustible i un ble immergit que s'encén pel cap que sobresurt del líquid. Gairebé sempre, el líquid era oli.

El mot *llumener* pot significar un llum de ganxo, un llum format d'un recipient de metall on es posava oli i, més endavant petroli, o també un engrallat de ferro per posar-hi teies enceses. També hi havia llumeneres que, fins i tot, podien ser de terrissa.

Un *pagès* és un braç de fusta giratori articulat al pinte d'una xemeneia que serveix per penjar-hi el llum d'oli.

La paraula *tribes* no apareix definida al diccionari Alcover-Moll. Ara bé, pel sentit en què surt als documents medievals significa algun tipus de suport per aguantar un llum.

EL LLUM D'OLI TAMBÉ ÉS VOSTRE

T'agradaria veure publicada la teva opinió al Llum d'Oli? Tens alguna queixa, suggeriment o proposta? Vols col·laborar amb nosaltres? Ara pots fer-ho a través de l'adreça llumdoliporreres@gmail.com, o en persona quan ens topis pel carrer!

I, si t'interessa, pots consultar els números digitalitzats fins el 1996 a l'apartat «Llum d'Oli» del nostre blog (www.agrupacioculturalporreres.blogspot.com) a través de l'enllaç amb la biblioteca digital de la UIB. Si desitges consultar algun número posterior al 1996, només ens ho has de demanar. Tenim en procés una web on hi trobareu els darrers números en pdf!

Volem ser la veu del poble! El Llum d'Oli és cosa de tots!

A partir d'un mostrari, només de deu exemples, es comprova el següent:

Pere Obrador, a l'entrada, tenia *tres lumeners mitgansers*, en el porxet *un canelobre de pocha valor* i a la cambra *una làntia ab son forniment* (1502).²

La casa de Gabriel Barceló era situada al carrer que anava a la plaça a l'església. En el porxo guardava *quatre canlobres (sic) de lautó mitgansers* i *una lumenera de lautó ab son canelobre* i, en un altre porxo, *tres lumeners de ferro* (1543).³

Guillem Ripoll disposava, al reporxo, *d'un tribes de tenir lo lum* (1560).⁴

Més atuells per fer llum hi havia a la possessió de Joan Sitjar que, pels confrontants, encara que imprecisos, devia situar-se devers les actuals sa Torre i son Nebot. En el porxo, *tres lumeners bons y un altre lumener de una cruya*. A la recambra, *un stedal de pes de mitge liure de sera blanca, un canelobre de leutó gros, un altre canelobre de leutó poquet, una lumenera de leutó vella i tres canelobres de leutó dolents bun gran y dos petits* (1560).⁵

L'habitacle de Guillem Mora comptava amb *un pegès de tenir lo lum* que en el moment d'escripturar l'inventari es trobava a l'entrada o porxo (1562).⁶

Al casal de Son Santiscle o Bellaguarda [avui Son Oms] de Miquel Jeroni d'Oms, cavaller, a l'entrada hi havia *una làntia de vidre ab se cadeneta de leutó*, a la cambra *un stedal de sere de pes de una liure i un canelobre de leutó* i, a la cuina, *tres lumeners de leutó* (1563).⁷

Rafel Cerdà només havia *una làntia de vidre* (1564).⁸

Per la seva banda, Guillem Mesquida en el celler servava *un pegès de fust de tenir lo lum* i en una cambra, *dos lumeners vells* (1565).⁹

En una cambra del rafal de Joan Morlà es guardaven *un stedelet de sere de circa tres unses i dos stedals de sere que és circa de una liure de sere* (1564).¹⁰

Joan Xamena posseïa *un fester de ferro* (1573).¹¹

La llum, a més d'una necessitat, era signe de goig, alegria o festa en un context on s'imposava la foscor tot just pondre's el sol. Per això a l'hora de celebrar un esdeve-

niment important, a les ciutats, encenien alimares.¹² No hi ha dubte que les gents de temps enrere no patien de contaminació lumínica.

1 La definició d'aquests objectes prové de la veu corresponent del DCVB.

2 ARM, Prot. C-453, f. 2r-3r.

3 ARM, Prot. M-878, f. 406v.

4 ARM, Prot. C-454, f. 25r.

5 ARM, Prot. C-454, f. 56v, 57r, 58v, 64v i 66v.

6 ARM, Prot. C-454, f. 154v.

7 ARM, Prot. C-454, f. 209v, 211r, 213r i 216r.

8 ARM, Prot. C-454, f. 274r.

9 ARM, Prot. C-454, f. 322r i 323v.

10 ARM, Prot. C-454, f. 290r-290v.

11 ARM, Prot. C-453, f. 182r.

12 Alimara, paraula de rel àrab, amb sentit de lluminària.

Anàlisis Clíniques

Antònia Sastre Barceló
F a r m a c è u t i c a

Consulta: Dilluns i dimecres
de 8:30 a 10 hores

Carrer l'Almoïna, 49
Tel. 971 64 70 84

Assegurances: Adeslas, Asisa-Muface, Agrupació Mútua, Axa-Mare Nostrum, Imeco-Caja Salut, Groupama, L'Aliança, Novomedic...

LES CAPELLETES

Joana Mora Cerdà

Què en sabem de les popularment anomenades capelletes? Què se n'ha fet d'elles? La curiositat m'ha duit a la recerca d'informació a través de testimonis orals i escrits d'aquestes caixetes de fusta amb imatges religioses a l'interior. Aquest senzill article vol ser un tast del tema en qüestió.

Fins fa pocs anys, la majoria de llars porrerrenques acollien una capelleta que, de manera itinerant, recorria bona part del poble. Tot plegat constituïa una mostra de religiositat popular impulsada des de la parròquia amb una persona que coordinava i organitzava el circuits.

Les capelletes domiciliàries urbanes d'ús etnogràfic-religiós varen sorgir a finals del segle XIX —almenys dins l'àmbit de la cultura catalana. Sembla que l'objectiu era que els membres de la família resessin algunes oracions davant la capelleta; o sigui, eren un bon instrument per a potenciar la devoció popular i, alhora, recaptar alguna almoïna per a l'església parroquial. Val a dir que la capelleta té una mena de forat on es depositaven les monedes.¹

De capelletes n'hi havia diverses, cadascuna amb el seu propi recorregut i amb advocacions diferents. La més popular era la de la Sagrada Família. La capelleta pernoctava una nit a la casa que li corresponia per, després, continuar el camí cap a la casa següent. Darrere cada capelleta hi havia un cartell que explicava l'ordre a seguir, casa per casa, amb el nom i l'adreça. Com a curiositat, cal remarcar que el nom que figurava gairebé sempre era el de la madona de la casa.

Avui se'n conserven poques, una mitja dotzena, si no en surt alguna altra. La major part ha desaparegut.

Antònia Mas Mora, una de les poques persones que figura a l'itinerari de la capelleta de la Sagrada Família li resa la següent oració: *Jesús, Josep i Maria estau sempre amb la nostra companyia* i llavors posa un moneda al calaixet de les almoïnes de la mateixa capelleta i segueix el recorregut.

Sens dubte, aquest tema ofereix possibilitats de ser investigat amb més

profunditat, potser properament es pugui recollir més informació i donar-la a conèixer. Des d'aquesta pàgina deman col·laboració a totes aquelles persones que tenguin informació i records d'aquesta devoció popular, agrairia que si algú coneix informació es posi en contacte amb mi. D'entrada, gràcies.

¹ LLOMPART, Gabriel: *Petita història de les capelletes ambulants a Mallorca*, Palma, 1986.

SALVEM (TAMBÉ) EL PATRIMONI CULTURAL DIGITAL

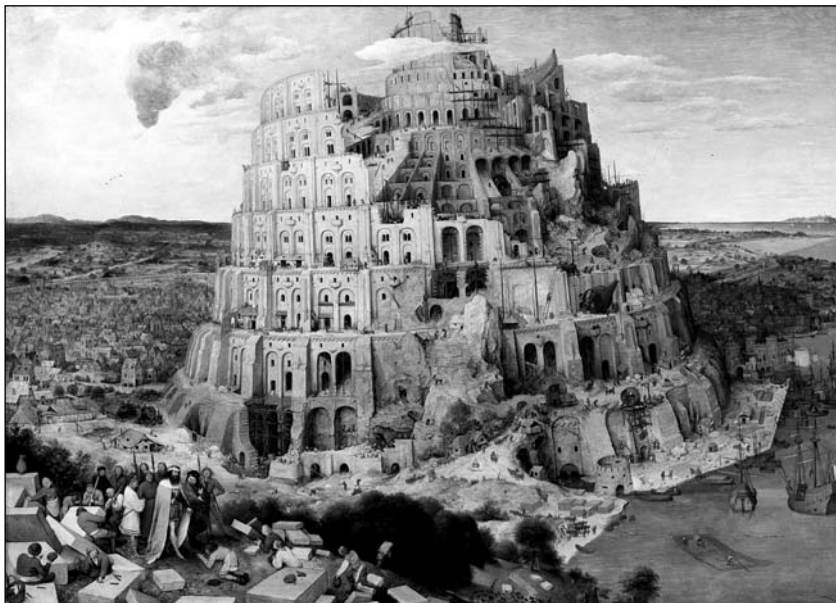
Joan Ferrà, vocal de la Junta Directiva de l'Agrupació Cultural

Des dels inicis de l'Agrupació Cultural –ja fa gairebé 50 anys–, un dels pilars de l'entitat ha estat la difusió i la defensa del patrimoni. Una funció que, malgrat les dificultats del camí, ha sabut realitzar amb èxit al llarg d'aquestes dècades. Però pel que fa al patrimoni cultural, hem de ser conscients com a societat que les tasques de recerca, conservació i, sobretot, difusió, han d'evolucionar a mesura que evoluciona l'entorn tecnològic. De llavors ençà, la comunicació ha evolucionat de manera vertiginosa i no és, ni de bon tros, la mateixa en què ens veiem immersos avui.

Cada vegada són més els recursos culturals i educatius que es creen i distribueixen en format digital i que prescindeixen del tradicional paper. El patrimoni d'origen digital que pot consultar-se avui en línia ja és inabastable: webs, publicacions científiques electròniques, bases de dades acadèmiques, digitalització de documents històrics, etc. Tots aquests recursos ja formen part del patrimoni cultural global i ho fan en format digital.

Entre tots aquests recursos destaca –per l'abast generalista i el fàcil accés– l'enciclopèdia digital Viquipèdia. Aquest portal web ha fet canviar la concepció del treball individualista, ja que els continguts han estat escrits per usuaris d'arreu del món col·laborant en xarxa. A més, la versió en català ajuda a reforçar el potencial que té la nostra llengua –un altre dels pilars imprescindibles de l'Agrupació– a Internet.

L'entrada sobre «Porreres» ofereix continguts sobre la història del poble,

Torre de Babel de Pieter Bruegel.

dades econòmiques, polítiques i referències culturals del municipi. D'aquesta manera, l'usuari tindrà ràpidament una primera noció del nostre poble si fa la consulta a través d'un cercador, com per exemple Google. I és que la Viquipèdia és una excel·lent font d'informació, però per descomptat, com tota font d'informació, sempre ha de ser verificada i contrastada perquè hi pot haver errors o falta d'informació.

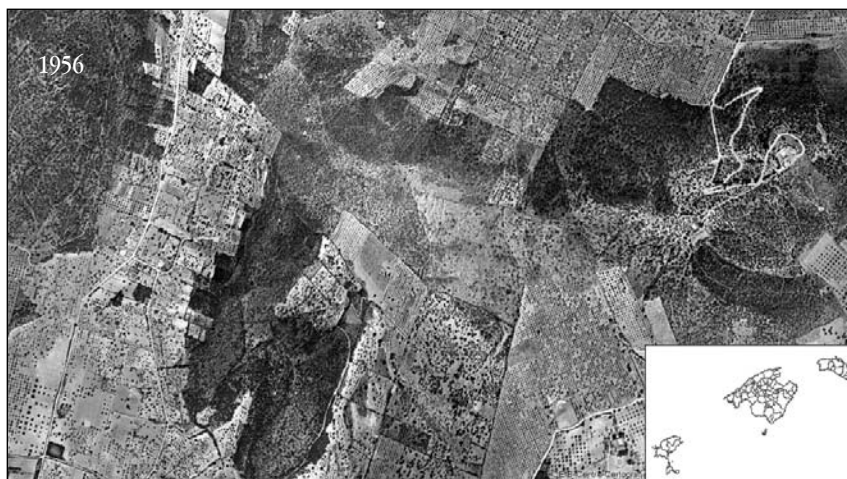
Si vols compartir el teu coneixement sobre algun tema local, pots crear un article, millorar-ne un d'existent o realitzar la traducció a una altra llengua. Si t'agrada fer fotografies, pots fer-les tu mateix sobre els monuments i llocs destacats de la vila per a la base de dades mundial. O si prefereixes col·laborar amb els articles sense editar-los directament, també pots esmentar informació que falta o suggerir canvis de redacció. Per exemple,

es pot ampliar el llistat de monuments de Porreres, incloure informació del Catàleg de Patrimoni municipal, afegir la biografia dels personatges cèlebres del poble o completar les fites esportives que s'han aconseguit al llarg de la història amb la UE Porreres o el Club de Bàsquet o l'origen d'altres entitats i associacions porrerenques.

D'aquesta manera no només milloràrem el contingut entre tots sobre el nostre poble a l'espai digital, sinó també podria servir d'estímul perquè aquelles persones no habituades a Internet perdin la por a l'entorn digital amb un accés fàcil i participatiu. Per això, aprofitant les pàgines del Llum d'Oli, encoratgem als amics i amigues de l'Agrupació Cultural que també tingueu cura del patrimoni digital i que ajuden a fer-ne un projecte global a l'abast de tothom.

LA GRAVERA: UN DEBAT MASSA TEMPS POSTERGAT

Sebastià Lliteres

Fa uns mesos, quan vaig obrir la finestra del pis de dalt de casa, vaig veure un nigul de polseguera devora el puig d'en Femella que em va cridar l'atenció. Efectivament, la gravera estava ocupant una nova zona d'explotació i s'atracava al puig més alt del municipi.

La desforestació d'aquest nou tram va cridar l'atenció de molta altra gent, ja que després de dècades d'explotació minera de la gravera, ara es veu des del poble sense problema. Passant per la ronda de l'Estació, fa feredat. Ho vaig comentar amb diverses persones, que també em mostraren la seva preocupació pel consum de territori i de paratge natural que comporta l'obertura d'aquest nou tram d'explotació en una zona que, cal recordar, és ANEI (Àrea Natural d'Especial Interès).

Davant els fets, he cregut convenient escriure aquestes línies per convidar a la reflexió als lectors d'aquesta revista, sense ànim de crear polèmica, sinó per a reobrir un debat que fa massa anys que ha quedat postergat de la palestra pública del nostre poble per diferents motius. Ara, potser, ha arribat l'hora de banyar-se.

L'any 1955, curiosament mesos després de finalitzar la construcció de la nova carretera cap a Montuiri, va començar l'explotació minera d'aquesta gravera, que no s'ha aturat fins avui: 63 anys de consum d'un dels paratges més bells del nostre poble. En aquell temps de dictadura es pot dir que de consciència ecològica i mediambiental més bé n'hi havia poca. Faltaven escassos anys per esclatar el boom turístic i, per tant, el boom constructiu que va devorar bona part de la nostra illa i la va sembrar d'asfalt i de ciment sense miraments.

El 1976 es va acordar la consolidació dels drets miners obtinguts el 1955, i el 1986 s'aprovà el primer pla de restauració. A dia d'avui, són tres empreses les que tenen els permisos per a explotar la gravera: Cantera Gravilla Son Amat SA, Gravera Montuiri SA i AGLOMSA (planta asfàltica), la primera de les quals també té els drets miners d'explotació de la gravera del puig de Sant Miquel de Montuiri.

En les imatges aèries adjuntes al text es pot apreciar l'evolució de la superfície consumida per la gravera des de l'any

1956 fins a dia d'avui. De fet, no fan falta imatges: alguns aficionats porrerencs a la pesca comenten que fins i tot es veu des de Cabrera. També des de Ses Salines, Felanitx i Campos es pot apreciar perfectament l'impacte visual i mediambiental que més de sis dècades d'explotació han provocat a la serra, que ha quedat literalment xapada.

Ara fa quatre anys, durant el govern del PP de José Ramón Bauzá, es va redactar i aprovar una nova Llei d'Ordenació Minera¹ que canviava alguns aspectes importants en relació a les graveres. Prohibeix l'obertura de noves mines de gran impacte a cel obert, també en prohibeix de qualsevol tipologia en zones naturals protegides (com és el cas de la de Porreres) i estableix els mecanismes per a executar les restauracions obligatòries a través de la impossibilitat d'iniciar una nova fase d'explotació sense abans restaurar la fase anterior. A més, preveu més inspeccions periòdiques i informes d'avaluació d'impacte ambiental que l'explotador haurà d'anar superant per a continuar la seva activitat.

Davant les característiques de la gravera de Porreres (que si no existís, amb la nova llei no podria iniciar la seva explotació), que és una de les que crea més impacte per les seves dimensions i per situar-se en zona ANEI, sorgeix la pregunta: com és possible que encara puguin seguir augmentant la superfície explotada?

Idò bé, espigolant la documentació legal i altres notícies al respecte,² cal dir que a partir de la nova llei i d'un breu conflicte legal entre Son Amat i l'administració pública (discrepàncies sobre els límits de la zona autoritzada) es varen restablir

Monti-sion per a accelerar el procés de restauració. No comença a ser hora, però, de deixar de destruir més territori? Per molta restauració que hi hagi prevista (hi ha qui diu que ja s'han restaurat diverses zones), mai no tornarà a ser el mateix.

Després sempre surt la pregunta trampa: «i d'on traurem la grava per a construir?». Idò bé, igual que importam productes agroalimentaris (que ja m'agradaria que es produïssin aquí) podem exportar material de construcció de territoris com la península on el sistema extractiu és molt menys impactant i que té moltíssim més territori que no la nostra illa, limitada i escapçada de per tot. O, simplement, és que ja ha arribat l'hora d'aturar la voràgine constructora que devora el territori des dels anys 60, i potser així deixen de fer falta graveres d'aquestes dimensions. Si tant estimam i ens preocupam pel nostre poble i els seus paratges naturals, convé almanco fer un pensament si no volem veure desaparèixer encara més racons de la serra que envolta Monti-sion.

- 1 La podeu consultar al següent enllaç: <https://goo.gl/b8DQuG>
- 2 Podeu consultar aquest acord de la CBMA al següent enllaç: <https://goo.gl/6Ucs5e>

les condicions d'explotació de la gravera. La Comissió Balear de Medi Ambient, màxima autoritat en matèria mediambiental al país, va restringir a través d'una declaració d'impacte el període de permís d'extracció de grava: de 180 anys que es tenien previstos abans de 2016, es va reduir als 60 anys d'ara. A part, la declaració obliga a l'empresa a desenvolupar les seves tasques d'extracció paral·lelament a les de restauració. Aquestes tasques de restauració estan establertes en sis fases: a 10, 20, 30, 40, 50 i 60 anys vista. A més, l'empresa havia de pagar, per fases, uns 300.000€ en compensació extra per estar afectant una zona ANEI: si ho recordau, a la crònica política del darrer número del Llum

d'Oli s'informava que al ple de l'Ajuntament hi hagué un acord verbal per a dur endavant una moció conjunta per exigir a la Conselleria de Medi Ambient que els beneficis d'aquestes compensacions econòmiques repercutixin en projectes centrats al nostre municipi i no en parcs naturals, com marca la llei.

Davant la situació, m'agradaria fer una sèrie de reflexions. Ja és clar que la gravera ha donat feina a molta gent des de 1955 fins avui, i que ha tengut i té tots els permisos legals que necessita per a dur a terme la seva activitat. A més, per pressió del PSM de Porreres, s'aconseguí establir una planta de reciclatge devora

LA FOSSA DE PORRERES: UNA SORTIDA CAP A L'ESPERANÇA

Bartomeu Garí Salleras

Imatges –dels anys 30 i actual– de l'interior del cementeri municipal de Porreres. A la dreta, ubicació de la nova fossa comuna de la Guerra Civil.
Font: Arxiu Bartomeu Garí.

(Resum de l'article publicat al diari Ara Balears el 16/09/18)

El proper mes de novembre farà dos anys que es va iniciar l'exhumació de la fossa del cementeri de Porreres. Els seus resultats foren prou bons: es van localitzar 9 fosses comunes distribuïdes en dues fileres situades en disposició perpendicular a una paret de nínxols i a dues capelles que estan situades en el solar de la fossa i que foren localitzades entre l'antiga tapia perimetral del cementeri i el seu passadís central. A més, es varen recuperar 55 cossos dels quals en varen ser identificats 14. Les víctimes identificades foren assassinades entre el mes de gener i març de 1937, després d'una treta de presó. Ara bé, cal tenir presents unes qüestions molt importants: no totes les persones que foren traslladades a Porreres són execucions de principis del 1937 ni tampoc moriren després d'una treta de presó. Cal afegir també que sembla que no tots els que van ser assassinats foren enterrats a l'ementada zona zero del fossar porrerenc.

Ho assenyalem perquè fa un temps la fossa de Porreres ha tornat a ser notícia destacada dels mitjans de comunicació, atès que la segona fase de l'exhumació projectada per la Direcció General de Memòria Democràtica del Govern Balear programada per aquest hivern –que, sens dubte, permetria recuperar desenes de cossos– ha quedat aturada a conseqüència de la inhumació d'una persona a la zona. Aquest fet ha ocasionat una gran decepció per a les persones i els diferents col·lectius i institucions (Govern Balear, Memòria de Mallorca, Ajuntament de Porreres, Comissió Memòria Històrica de Porreres, historiadors i investigadors) que lluitam dia a dia perquè les exhumacions siguin una

realitat i, molt especialment, pels familiars de les víctimes que des de fa massa anys esperen recuperar els cossos dels seus éssers estimats.

Malgrat la mala notícia que endarrerirà la segona intervenció, es poden posar en marxa noves prospeccions. Tot ens fa pensar que existeixen altres indrets que s'empraren per enterrar les víctimes. Les paraules de l'antic fossar de Porreres foren ben clares: «els qui afusellaren en temps del Moviment són enterrats en aquelles dues parades de terra sense tombes». Es referia a les dues zones enjardinades amb capelles i nínxols situades a l'esquerra del solar de l'actual cementeri, una de les quals fou en part exhumada. Altres testimonis corroboren aquesta afirmació. Fa un bon grapat d'anys, passejant pel cementeri de Porreres amb Margalida Oliver, filla de Gaspar Oliver Nicolau, afusellat durant la guerra ens va situar la fossa: «el meu germà petit d'amagat va guaitar al cementeri i va veure el lloc on enterraven els morts de la guerra. Sempre em deia: aquí és el lloc». Madò Margalida *de can Oliver* ens assenyalava una zona diferent a l'exhumada.

Tal com no es cansa d'explicar Maria Ripoll Garau *de can Marió*, fillola del darrer batle republicà de Porreres, Climent Garau Juan, les matances a Porreres s'haurien iniciat molt abans de l'hivern de 1937: «Vaig quedar encallada davant La Creu, amb els dit plens de sang. Les meves espadnyes van tornar vermelles i les vaig perdre pel camí. Me vaig espantar molt. Ma mare les va posar dins el carro, tapades amb un sac. No has de tenir manies, me va dir. Els varen matar i eren homes bons i sans. Record que encara no havien agafat els meus concos». Els germans Climent i Joan *Marió* foren

assassinats la nit del 23 de setembre de 1936 al camí dels Reis a Palma.

Existeix també documentació que explica que els trasllats de persones cap al cementeri de Porreres començaren el mes de setembre de 1936 i no acabaren fins ben entrat l'any 1938. Així, podem llegir que Nicolau Fiol Pou de Manacor el trobaren entre Porreres i Felanitx, mort de dos trets al cap i un a l'esquena. Era la nit de l'11 de setembre de 1936. El seu cos fou tirat dins un clot al cementeri de Porreres. El mestre d'escola natural d'Establiments i resident a Porreres, Joan Roca Escandell *Joan de s'Hospital* fou assassinat a La Creu de Porreres el mes de novembre de 1936. Els falangistes no tingueren pietat d'una persona que era paralítica.

També sabem que dia 20 d'octubre de 1937 que afusellaren a La Creu de Porreres a Rafel Amengual, Joan Lliteras i Pere Ramonell, i que dia 10 d'abril de 1938, Dijous Sant també assassinaren més víctimes innocents. Però això no és tot, també existeixen algunes notes marginals a les inscripcions de defuncions que declaren que la víctima fou assassinada a Porreres amb una frase oficial que diu: «muerte violenta a causa de las heridas producidas por disparos de ametralladora». En definitiva, podem dir que hi ha moltes probabilitats que Nicolau Fiol, Joan Roca, Rafel Amengual, Joan Lliteras, Pere Ramonell, entre d'altres no siguin dins la zona zero del fossar porrerenc.

Exhumar altres zones del cementeri pot ajudar a trobar noves víctimes de la repressió feixista de la Guerra Civil. No ho sabrem si no obrim aquesta porta cap a l'esperança que en cap cas servirà per apaivagar el dolor i la ràbia que ha suposat l'aturada de la segona fase de l'exhumació que suposava el desmuntatge de la paret de nínxols i les dues capelles que estan situades en el solar de la fossa i la posterior exhumació.

El mestre d'escola natural d'Establiments i resident a Porreres, Joan Roca Escandell *Joan de l'Hospital* –a la imatge assegut- fou assassinat a La Creu de Porreres el mes de novembre de 1936. Els falangistes no tingueren pietat d'una persona que era paralítica. Font: Margalida Llabrés Juan.

Bar Pub
ES FAROLET

**jaume
sastre
soler SL**
materials de construcció

ceràmiques i gres   bigues imitació fusta
ciments   saques   aïllants   canonades
lloguer de minicontenidors (Servei a domicili)

CARRER NOU, S/N
(SORTIDA CTRA. PORRERES-VILAFRANCA)
07260 - PORRERES
TEL. I FAX: 971 647102

PREMI 4t d'ESO NARRATIVA

Miquel Riera Feliu de la Peña

Nit negra coberta per núvols. Au negre d'obscurs presagis. Sobrevolà el roure i es posà sobre una petita branca, freda, trencadissa. De sobte, entre les mates es condensà l'aire, una tènue llum sorgí de l'enramat i de la llum, una ànima acompanyada d'una aura freda com l'hivern i uns ulls tristos i decaiguts que donaven mostra de la seva pena. Els seus pòmuls havien estat transformats en una altra mena de cosa. Estaven tallats per unes estranyes cicatrius. Les llàgrimes vessades durant segles havien erosionat el seu rostre. L'au descendí de l'arbre i se situà sobre una de les infinites làpides que formaven un bosc de tombes i sepultures que ocupava l'horitzó.

Cordialment, l'ànima s'aproximà al corb i el saludà: «Preciós plomatge el vostre, bestiola». Com a resposta a la seva buida cordialitat el corb pegà un

crit que ressonà per tot el cementiri. L'ànima es sorprengué. «Què deis? Voleu sentir la meva història?». La resposta fou el silenci. «Si és el que voleu, acomodau-vos i us contaré la meva pena».

Era l'any 1920 i jo vivia un somni. Gràcies a la gran guerra jo vaig adquirir una petita fortuna i el negoci marxava força bé. Em sentia buit. Vaig provar d'entrar a alguns d'aquells llocs on et serveixen una bona copa, després et donen un puro i converses amb desconeguts sobre com és de meravellosa la teva vida. No va servir per res. A tots els meus problemes ella n'era la solució. Ens coneguèrem al lloc on jo practica-va la meva afició, escriure.

Quan em veia amb forces, anava a l'editorial d'una d'aquelles famoses revistes de les quals tothom parlava en aquella època. Durant tres anys havíem coincidit en diverses ocasions pels passadissos de la redacció i també havíem participat junts en alguns reportatges. Només era necessària una mirada per a desencadenar la passió. La vaig esposar l'any 1923 i aquell va ser el moment més meravellós que viuria per sempre més. Esperàvem un fill. Els meus pares compartien la nostra il·lusió, però el d'ella no. A mi em veia com un invasor. Un dia decidirem anar tota la família al bosc i allà va succeir tot...

Una lluentor s'alçà de l'interior de l'ànima d'aquell home. Una claredat blanca que feia tremolar el desgraciat espectre. La petita au insistí que li acabés de contar la història. De sobte, la llum desaparegué i dintre de l'esperit es pogué distingir un petit anell.

Ell arrancà a plorar, però no cridava ni sospirava, només se li escapaven les llàgrimes. En un segon va passar de la impassibilitat a la ràbia. En aquell moment, l'ànima proclamà cridant «Basta ja! Per favor!» Caigué a terra i, tapant-se el rostre, digué en veu baixa: «Jo no la vaig matar...». De la vergonya i la por va passar a la ira que, continguda dins l'esperit, es va escapar en direcció al corb. Aquest sortí volant.

L'aire fred l'impulsava sobre les ones de la nit. Observant la terra va veure més ànimes, ballaven i cantaven, jugaven a jocs entre les làpides i reien. Més al nord hi havia una zona on les làpides s'extingien i eren substituïdes per creus de fusta que es movien abrasades pel vent d'aquella nit de tardor. L'animalet baixà i es posà sobre una roca que descansava als peus d'un gegantí arbre.

Allà, entre sepultures, un altra ànima, però aquesta era diferent. Desprenia llum com per a il·luminar una ciutat. Era una dona jove, levitava a un metre sobre el sòl i al centre d'aquell esperit tan pur hi havia un anell. El corb s'acostà a aquella dona. Ella obrí els ulls després d'haver arribat el petit animal. Es va fer el silenci durant un bon temps i, de sobte, una tonada s'escapà del corb i aquest cantà una cançó. Una melodia obscura que va fer que deixés de bufar el vent i, de l'horitzó, van arribar els primers rajos de llum.

«Abans de desaparèixer, et contaré el que va succeir». Mentre la llum consumia el cos d'aquell àngel, aquest acostà la seva mà al seu capet i l'acaricià. En aquell mateix moment ella desaparegué i la nit es va fer llum.

Graduat Social

Av. Bisbe Campins, 3
07260 PORRERES
Tel. 971 16 80 38

COMENÇAM NOU CURS!

Escola Nova

«S'acaba la temporada. Els cambrers i animadors d'hotel baixen les persianes mentre fan recompte per a l'hivern. Tanquen les escoles d'estiu i els campaments. Les papereries, regentades per habitants tranquils, canvien els diaris primers de l'estiu i abandonen la premsa intrascendent i els articles reiteratius. A les prestatgeries apareixen ara les ofertes més suculentas per abastir totes aquelles motxilles que tornen a l'escola. Comença la TEMPORADA ALTA dels mestres». Aprofitam aquestes paraules d'un escrit que va fer una companya nostra, na Margalida Pons, per explicar què passa quan un curs escolar ha de començar.

A la nostra escola hi ha hagut alguns canvis, ha canviat l'equip directiu: en Miquel Nadal és el secretari; en Tomeu Barceló, el

cap d'estudis i na Maria Antònia Rigo, la directora. Han vingut molts de mestres nous, alumnes que han partit cap a l'Institut i altres que han iniciat la seva estada a l'escola.

A l'inici del curs es recuperen projectes, tasques, idees... del curs anterior, se'n programen de noves per poder anar fent al llarg dels mesos. Cada tutor, especialista... intenta encaixar-ho dins les seves programacions. Triam el tema del curs —que serà l'eix de moltes d'aquestes activitats—: enguany estudiarem els animals. Tendrem aules de peixos, taurons, tigres, pumes, caragols, moixos, tortugues, gallines, ruquets i ruquetes, ratapinyades, conills, dofins, ossos panda, cavalls... i, fins i tot, la classe dels animals en perill d'extinció.

A l'escola també tenim en Tomeu, el bidell, ell gestiona la part mediambiental del centre i, sobretot, ens recorda els sants i festes que podem celebrar: li agrada la festa, què hi farem!

Na Coloma i n'Aina ens alimenten, ens preparen uns berenars i uns dinars tan suculentos que ens llepen els dits.

La brigada de l'Ajuntament ens ha ajudat a posar-me guapa, repintant les parets, canviant mobiliari d'un lloc a l'altre, canviant pissarres de lloc... una feinada! Però he quedat com a nova, com el meu nom, Escola Nova. Aviat esper que vinguin els picapedrers i les màquines formigoneres perquè m'han de fer més grossa, han de fer més aules, som tants que ja no hi cabem!

Bon curs a tothom, us seguirem informant!

COMENÇA UN NOU CURS ESCOLAR

Col·legi Verge de Monti-sion

Fa unes setmanes hem iniciat un nou curs escolar la qual cosa suposa fer front a nous reptes i, sobretot, iniciar o continuar un camí conjunt amb alumnat i famílies. Malgrat que l'organització d'un curs escolar determina unes dates d'inici i d'acabament, no és menys cert que cada curs és diferent. Partint d'aquest fet, tots i totes els qui som part del claustre, fem front a nous reptes, amb un component que no hi pot faltar: LA MOTIVACIÓ.

Som conscients que tenim una empresa complexa i, al mateix temps, engrescadora. La formació esdevé l'instrument necessa-

ri que permet al professorat i al nostre centre donar resposta als reptes educatius actuals.

Entenem que els alumnes han de ser els principals protagonistes del seu aprenentatge. Les metodologies actives ens obren un ventall de possibilitats que condueixen cap a aquest fi. Per aquest camí feim passes i orientam la nostra tasca educativa, amb un objectiu principal: aconseguir que els nostres alumnes estiguin preparats per fer front a un futur pot ser incert, però engrescador.

MARGALIDA CORTÈS SEGURA

Caterina Gornals Miralles

Na **Margalida Cortès Segura** de *Can Gelat o Llaunera* va néixer a Porreres el 1973. Va cursar els seus estudis obligatoris a l'Escola Nova i a l'IES Felanitx, on també va continuar l'etapa post-obligatòria i, una vegada acabada aquesta etapa, va cursar la Diplomatura en Mestra d'Educació Musical a la UIB. Na Margalida també va anar a Barcelona a cursar un postgrau de Teatre Infantil i Juvenil a l'Institut del Teatre.

Per què et vares interessar pel teatre?

Els meus pares eren uns grans consumidors de teatre i gràcies a ells vaig tenir l'oportunitat de veure un gran nombre d'espectacles, de gèneres molt diferents, però el fet de viure-ho en primera persona va fer que de petita em plantejés dedicar-m'hi professionalment. Després, ja de gran, vaig veure que no volia dedicar-m'hi professionalment, però mai no he deixat el lligam que m'hi uneix.

Enguany el Grup Foganya fa 40 anys de la seva fundació. Quants anys fa que tu en formes part?

Que hi participi ja fa més de 20 anys, però de petita vaig participar en el muntatge fet per Jaume Rosselló i Verger *La deixa del geni grec*.

Tens una gran trajectòria dins el món del teatre, ens en pots fer cinc cèntims?

A part de formar part del Grup Foganya, fa 20 anys que vaig fundar l'Escola del Teatre al Liceu i ja en fa uns 10 que, juntament amb na Joana Aina Roig, vam ini-

ciar l'Escola de Teatre a Porreres, la qual gestiona l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament i el Grup Foganya. A més, durant 4 anys vaig fer feina a l'Escola Municipal del Teatre a Palma.

Jo vaig començar fent teatre en obres com *La passió*, *Don Ventura Veranea*, *Siau Benvinguts...* i *Na Patanga i na Mandanga*, la qual va escriure i dirigir en Gaspar Barceló *Xibic*. Però després vaig iniciar-me en la direcció d'algunes obres com *Pirates de Pensance*, un musical, el 2001; *Càsting*, una adaptació del *Màgic d'Oz* per a nins... i això em va dur a ser l'escriptora i directora de les obres, sempre a nivell *amateur*. La primera va ser al Liceu amb *Sopa de Contes*, després vaig fer *Bruixes i bruixots*, *Caputxeta Project*, *Les tres Reines d'Orient...*

M'encanten els musicals, potser és per això que trobo essencial que la música acompanyi qualsevol obra de teatre,

amb el Grup Foganya he pogut participar al musical *La botiga del horrors*.

També tenc un gran interès en poder introduir el teatre dins l'escola, com una matèria més. De fet, durant aquests darrers anys, hem dut a terme una experiència inicial en el Liceu, el centre on treball.

Finalment, la darrera obra ha estat "F", la qual he coordinat, però era dirigida per Tomeu Blanch *Puça*. Aquest era un projecte obert a tothom que tingués ganes de participar-hi i el bon resultat que ha donat ens ha obert les portes i les ganes per continuar treballant.

Tu que has format part durant molts anys del Grup Foganya, ens podries parlar una mica de la seva trajectòria?

És cert que té una gran trajectòria i es difícil resumir-la, però el Grup Foganya va ser fundat per en Jaume Rosselló i Verger juntament amb un grup de joves del poble. En Jaume era un gran entusiasta amb molta força i a part d'obres de teatre va iniciar la realització de diferents activitats per la cultura de Porreres com la realització de les carrosses del Reis, l'Enterrament de la Sardina... Després de la seva mort, un grup de persones del poble varen agafar el seu relleu i han continuat fins a dia d'avui, sota les idees de la presidenta del Grup Foganya, na Maria Jesús Ximelis. El que ens ha mantingut més units ha estat que mai no hem deixat de fer les carrosses dels Reis i que hem continuat, de manera intermitent, representant *La Passió*, dirigida per n'Esteve Barceló.

La veritat és que som un gran equip que ens entenem molt i fem molta

aquest curs, duré a terme l'activitat juntament amb en Tomeu Blanch.

Què diries a la gent que llegeixi l'entrevista per engrescar-se a fer teatre?

Jo recoman fer teatre ja que dona seguretat, permet l'expressió lliure i treballar la imaginació, la creació, la creativitat... Et dona moments de qualitat, plens de bellesa i art.

Per acabar, afegiries alguna cosa que no hem comentat?

feina conjuntament. "F" era una mica això, F de flama per mantenir sempre la flama del Grup Foganya viva.

Ens podries parlar de la teva experiència com a monitora de teatre? Hi ha diferència de treballar amb adults o amb infants?

Sí, és totalment diferent. Els infants són molt més espontanis i no pensen tant en el perquè ni com ho veurà l'altra gent.

Pel que fa a l'hora de treballar amb els infants, m'agrada molt partir del joc. A

través del joc primer creem la cohesió de grup i una vegada el grup està format ja introduïm la improvisació, la veu, el cos...

Per altra part, treball a partir de la creació col·lectiva, és a dir, que els infants creïn les seves pròpies obres, si ells pensen les obres tots tenen molt més protagonisme i es mostren més segurs, a part de ser tot un orgull representar la seva pròpia creació.

Actualment, a l'Escola de Teatre del Liceu tenc uns 70 infants i a l'Escola de Teatre de Porreres uns 30. Cal dir que

crec que és important destacar que totes les obres que he dirigit amb adults sempre han anat destinades a diferents causes benèfiques.

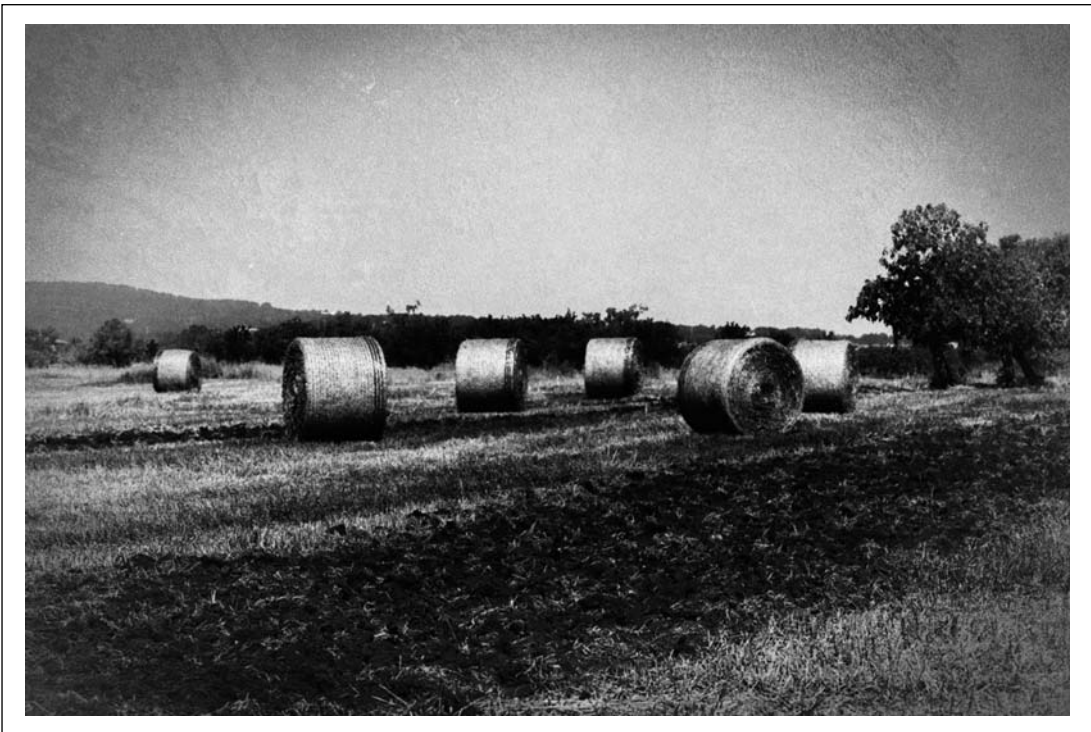
Per acabar, voldria dedicar una paraula d'agraïment a les persones que m'han acompanyat i ensenyat durant aquest camí i que per jo són un referent molt important dins el món del teatre educatiu: Lena Serra, Pere J. Mascaró i Georges Laferrière, a més de tots els nins i nines amb els quals he pogut treballar durant aquests anys, ja que ells són els millors mestres.

La Fonda Café

PORRERES - tlf. 971 64 73 16

L'OBTURADOR

Francesc Servera Veny

ABANS DEL CEL, DESPRÉS DEL MAR

Jaume Rosselló Tomàs

- Ens retrobarem a la part tendre dels dies,
a mitjan matí,
allà on el destí dibuixa un somriure
abans de les campanes.
- Reconeixerem les hores esmicolades d'enyorança,
cercant l'alè,
cercant la vida que ens crida un cop més
abans de la incomprensió.
- Vessarem poemes de paraules inconnexes,
les brodarem al cor
seguint el fil que la fada estira,
abans de les cendres de solitud.
- Fugirem lluny, de Tu, de Jo, del món,
a les rondalles de sempre,
allà on el rellotge d'arena quedà aturat,
abans del perdó, abans del pecat.
- Ens retrobarem a la part tendre dels dies,
la nit que he somiat,
durem a la mirada trossets de pau diversos,
i amb una abraçada serena,
els fondrem al cor.

GLOSÀRIUM XXXVI

Joan Barceló, *Fusteret*

Sa fórmula magistral per reduir el turisme: prohibir l'alcoholisme i donar protagonisme al nou «Turisme fecal». Però... ¿Quin turista es vol perdre, tan si és anglès com suís, viatjant a un paradís sense poder beure anís i amb la mar plena de merda?	Jo em queix de les autopistes i els espanyols unionistes pel català dels cartells. Se pensen que tots els turistes són tan beneïts com ells! Llavonses remugaran que venen manco turistes i, com sempre, culparan sa patuleia d'Arran i als partits catalanistes.

UN ANY DEL PRIMER D'OCTUBRE

Adrià Domènech Simó

L'1 d'octubre de 2017 serà una data recordada a tots els pobles, barris i ciutats del nostre país. Quan un poble s'alça i s'autoorganitza per defensar els seus drets i llibertats i, a més, dona veu als seus ciutadans, sigui quina sigui la seva ideologia o pensament, aquest poble ja podem dir que és un poble madur, valent i lliure, un poble que no vol ser submís i vol triar per ell mateix el seu futur.

Dies previs a l'1 d'octubre

Les últimes setmanes abans de l'1 d'octubre són una bogeria informativa total, cada dia surten una quantitat de notícies fresques difícilment digeribles, ja no se sap ni què és cert ni què són invencions. El Govern Espanyol pitja l'accelerador de la repressió, ja la tenim aquí, milers de Polícies Nacionals i Guàrdies Civils surten de les casernes al crit de «A por ellos» i arriben a Catalunya amb un únic objectiu: impedir, sigui com sigui, el Referèndum. Immediatament, la gent a cada poble s'organitza amb grups —per les xarxes socials o de totes les maneres possibles— per tenir el màxim de persones possible connectades amb un objectiu: si el Referèndum tira endavant l'1 d'octubre, ha de ser la gent de cada poble i ciutat que defensi les urnes. Falten molt pocs dies perquè arribi el dia esperat, els carrers del país són una barreja de sentiments, cadascú porta els seus tan bé com pot, desenes

Font: Diari Ara

i desenes d'actes cada dia arreu del país que animen a participar del Referèndum. I, no ens enganyem, la pregunta que se sentia més pels carrers era —malgrat les amenaces que cada dia venen des de Madrid amb els seu poder polític, judicial, policial i econòmic al capdavant—: el Govern Català complirà la seva paraula i es durà a terme el Referèndum?

Mentrestant, es van produint reunions totalment secretes a diferents indrets de Catalunya, centenars o milers de ciutadans anònims s'organitzen per les diferents zones del país per assegurar que arribi tot el material a cada poble per dur a terme el Referèndum. Les paperetes de vots, els sobres i, sobretot, les urnes. Durant setmanes la policia espanyola va estar buscant tot aquest material i amb prou feines va trobar algunes butlletes i alguns

sobres, però cap urna, ni una urna van ser capaços d'interceptar... Les urnes van ser fabricades a la Xina i enviades fins a Marsella, d'allí les feren arribar a la Catalunya Nord (França) on es van tenir amagades fins pocs dies abans de l'1 d'octubre, que van ser entrades per gent voluntària amb furgonetes particulars i repartides per tot el país a altres voluntaris, sense que la policia espanyola pogués trobar-ne cap. Primera victòria!

Dia 1 d'octubre a Porrera

Són les 5:30 i comences a sentir el mòbil que treu fum, a Porrera havíem quedat un grupet de gent per trobar-nos a les 6:00 davant l'ajuntament per complir el nostre objectiu: defensar les urnes i que el poble pugui votar lliurement el seu futur. Primera grata sorpresa, a les 6:00 del matí érem més d'una cinquantena de persones disposades a

defensar les urnes. La gent té molts nervis, són sensacions i sentiments difícils de gestionar. Toquen les 8:00, els voluntaris del poble fan arribar les paperetes, sobres i urnes a l'ajuntament. L'emoció és brutal, aplaudiments i crits, ja tenim el material aquí i ara ja és del poble i per al poble. Ja són les 9:00, comencen les votacions i comencen a arribar vídeos per les xarxes socials de les imatges violentes protagonitzades per la policia espanyola, violència indiscriminada per impedir que la gent voti, que exerceixi la democràcia. Immediatament, la gent més jove s'organitza en diferents grupets per fer guàrdia a diversos punts estratègics del poble o dels afores, per si la policia espanyola té intencions de venir a Porrera. Alguns pagesos també creuen tractors a diferents carrers del poble per impedir el pas fins a l'ajuntament, sempre deixant pas als veïns que volen passar amb el cotxe.

Passa el matí i les xarxes socials i els mitjans de comunicació digitals estan totalment col·lapsats, imatges i més imatges de més agressions contra joves, gent gran, criatures... tot per evitar que la gent pugui votar. Els sentiments es multipliquen i la indignació i la ràbia comença a ser molt gran. Per altra banda, arriben imatges també de la resistència de la gent als diferents pobles i de les opcions que cada poble ha optat per esquivar o fer front a la repressió, els sentiments van canviant i, per damunt de tot, sentiment d'orgull. La gent puja a votar i es queda a la plaça, cada cop més gent a la plaça. Molts establiments del poble pugen menjar i beure i s'improvisa un dinar a la plaça de pa torrat amb llonganissa.

Arriben les 18:00, continuen arribant imatges i vídeos, però també els "bulos". S'està dient que pugen una

vintena de furgonetes de la Policia Nacional cap als pobles del Priorat (són les que van fer cap al poliesportiu de Mora la Nova), augmenta la tensió, els nervis. A Porrera, ben igual que a tots els poblets del Priorat, quasi tothom que ha volgut votar, ja ho ha fet. Arriba un moment crític, una decisió important, es reuneix la gent present i, per immensa majoria, es decideix de dissoldre la mesa electoral, com la majoria de meses d'arreu del país, el més important era preservar els vots emesos pels ciutadans. Tot seguit, la gent de la mesa i els coordinadors locals es refugien als baixos d'una casa del poble, tothom que va voler votar, va poder votar. A les 20:00 comença l'escrutini i, al voltant de les 21:00, es fan públics els resultats davant la porta de l'ajuntament.

Voleu que Catalunya sigui un estat independent en forma de república?

Resultats de Porrera al Referèndum de l'1 d'octubre: 329 vots en total.

-Sí, 314 -No, 2 -Blanc, 6 -Nul, 7

A partir d'aquell dia tot és diferent, tothom es va mostrar realment tal com és, sabem de què és capaç l'Estat Espanyol, i encara més veient tot el que ha passat després. Però també sabem de què és capaç aquest poble pacífic, però lluitador, que ha posat els seus propis cossos una vegada més per defensar primer la democràcia i després, la república.

ACTIVITAT DEL CA PORRERES

Club d'Atletisme de Porreres

Durant l'estiu, el CA Porreres minva el ritme en les seves activitats. Tot i això, s'ha de destacar la tradicional Cursa de Sant Roc en la qual es varen proclamar campions Moha Raissi i Miriam Thelen.

Inici de la temporada

El mes de setembre han tornat a començar els entrenaments del CA Porreres, hi sou tots benvinguts. Els horaris dels entrenaments d'enguany són els següents:

Miniatletisme A: dimarts i divendres de 17:00 a 18:00h.

Miniatletisme B: dimarts i divendres de 18:00 a 19:15h + dimecres* 18:00 a 19:15h.

Atletisme "Júnior": dimarts, dimecres i divendres de 18:00 a 19:15h.

Atletisme Adults: dimarts, dimecres i divendres de 19:10 a 20:30 h.

En Forma: dimarts, dimecres i divendres de 19:10 a 20:30 h.

Consell dels entrenadors

No només és córrer!

Una part molt important dels entrenaments per a corredors i que sovint s'oblida és l'entrenament de la força. A part de realitzar quilòmetres de carrera i sèries, si volem millorar com a corredors cal entrenar la força entre 1 i 3 dies a la setmana per diverses raons:

- Augmentarem el to muscular i les nostres reserves d'energia.
- Ens permetrà millorar la postura i l'equilibri muscular de tot el cos.
- Reduirem el risc de lesió per una millor protecció dels components del sistema locomotor (ossos, músculs i articulacions).
- Ens permetrà tenir una millor salut general i augmentar la vida esportiva.
- Incideix directament en la millora de la tècnica i l'eficàcia de carrera.

Entrevista, MARIA DE LA PAU LLADÓ GAYÀ

Hola, Maria de la Pau! Per començar, quants anys tens i quants en fa que practiques atletisme?

Hola! Tenc 12 anys i vaig començar l'atletisme ara fa 5 anys.

Què és el que t'agrada més dels entrenaments d'aquest esport?

Les activitats de força, resistència... usant el material com les valles, les escales que posen al terra, les pilotes, els startings (posicionament per començar la cursa) i la course-navette.

I el que menys?

Les sèries de córrer, les trob avorrides i cansen!

A part d'atletisme, quins esports fas o has fet? Fas també altres activitats no esportives?

He practicat alguns esports com el bàsquet, la gimnàstica rítmica, la natació i el kayak. Aquest curs vull seguir amb l'atletisme.

Sempre m'ha agradat fer moltes coses. He assistit a classes d'anglès, música, però no he seguit. El que m'encantà van ser les classes d'Aloha, que vaig aconseguir tots els nivells.

Ens podries dir què et va fer triar l'atletisme com a esport?

Tenia ganes de provar-ho i alguns amics meus hi anaven.

A la teva família practiquen esport?

Sí, tots! El meu germà també ve a atletisme i juga a futbol amb Es Pla. Els meus pares començaren també venint a atletisme, després de veure'ns a nosaltres passar tant de gust!

En quines proves vas competir

durant la temporada passada. Quina és la que més t'agrada?

Vaig competir a totes les proves de Cross (des d'1 km. a 2'5), a les de Pista (Torre dels Enagistes, a Manacor i Príncipes de España). La meua especialitat eren els 500 m. i els 1000. Si n'he de triar una, la dels 500 m.

En quines proves t'agradaria competir durant aquesta temporada?

A les de Cross! Són les més divertides. A vegades plou, hi ha fang...

Si et deixessin demanar un desig relacionat amb l'atletisme de cara a aquesta temporada, què demanaries?

Fer una bona marca! I repetir el viatge que férem amb el Club Atletisme Porreres a Menorca on vaig participar al Cross del Golf Son Parc.

Recomanaries l'atletisme als teus amics? Per quins motius?

Sí, sense cap dubte, de fet, ja n'he fet propaganda per l'institut. Perquè t'ho passes molt bé fent esport. També he fet noves amistats.

I per acabar vull dir que tenim un grup d'entrenadors que ho fan molt bé, que estan molt engrescats amb la seva feina i que et motiven a seguir per millorar.

TOMEU MELIÀ, CAPITÀ DE LA U.E. PORRERES

Antoni Sastre Vanrell

Hi ha diverses formes d'escollir un capità en el món de l'esport: és pot designar per l'antiguitat a l'equip, per l'elecció d'una part significativa dels integrants del vestuari, pot ser anomenat per l'entrenador o, simplement, per aquell quòrum que es genera en el qual tothom té clar qui ha de ser. Aquest darrer cas és el de Tomeu Melià Obrador (Porreres, 1987), capità de la U.E. Porreres en diverses etapes al club.

Com han estat aquests mesos allunyat dels terrenys de joc després de la ruptura que sofrires en el lligament creuat anterior?

Ha estat un camí llarg, però en cap moment he portat la lesió malament, podríem dir que no he tingut cap instant de negativitat. La meua actitud positiva em va fer ser fort en un moment dur com és quan et diagnostiquen una lesió que té un procés de curació llarg. A més, vaig rebre molts d'ànims per part de tots els meus companys d'equip, de la directiva i de la gent del poble. M'agradaria fer una menció especial a la dedicatòria que em varen preparar des del club amb una camiseta dedicada.

Et tornarem a veure aviat amb la camiseta de la U.E. Porreres?

Actualment, ja em trobo a l'etapa final de la lesió, ja fa unes setmanes que he començat a córrer i a fer exercicis específics programats pel preparador físic. L'objectiu a dia d'avui és reincorporar-me a poc a poc amb el grup i, si no hi ha cap inconvenient, en uns dos mesos ja estaré preparat per a jugar partits oficials.

Has viscut diverses etapes al club i fins ara no s'havia pogut arribar a jugar la Primera Regional. Què té aquest equip que no tenien els altres?

S'han unit dues coses que per a mi són molt importants: el grup humà i la qualitat individual de tot l'equip. Estic convençut que qualsevol de nosaltres faria el que fos per un company, tant fora com dintre del camp. Aquests gests al final són els que determinen el sentit d'un partit, ja que quan les coses es posen difícils, la solidaritat que demostren tots els integrants marca la diferència. Si a això se li suma que jugui qui jugui l'equip sempre respon, surt un equip

sòlid i amb empena com aquest.

Pel fet de ser el capità de l'equip actives com enllaç entre la directiva, cos tècnic i jugadors. Que et suposa realitzar aquesta funció?

Primer de tot per a mi és un orgull ser el capità de l'equip de futbol del meu poble. Pel que fa a la tasca com a capità, aquesta no és una funció molt complicada, ja que tots els actors hi posen de la seva part. La directiva ens ajuda en tot, tenim tot el material necessari per entrenar, cada parell de setmanes feim un sopar; en definitiva, ens resolen qualsevol problema que afecti l'equip. Del cos tècnic em quedo amb el bon rollo que transmeten i l'habilitat a l'hora de saber liderar un grup d'una vintena de persones.

L'equip ha començat la temporada com un tir. Creus que es poden aconseguir dos ascensos consecutius?

Per a mi pujar no és una obsessió, és més, el que ha aconseguit aquest grup es deu al fet que anam a gaudir de l'esport que ens agrada i a passar una bona estona amb els amics. Si al final de temporada estem en posicions capdavanteres, ja veurem si podem lluitar per aconseguir un segon ascens consecutiu.

L'afició omple les grades de Ses Forques i sempre és present a fora camp. Teniu una afició de deu...

Efectivament, des que començarem a Tercera Regional es pot dir que no ens han fallat a cap partit. En mes d'una ocasió la seva presència i els seus ànims ens han donat l'empena definitiva per a guanyar. Per exemple, el primer any del retorn de la U.E. Porreres, el derbi contra el Felanitx va ser espectacular, les grades estaven plenes i hi havia una batucada que animava. És un record que mai oblidaré.

Des que Xavi López va agafar les regnes de l'equip tot han estat èxits per a la U.E. Porreres. Com definiries la tasca de l'entrenador després de la temporada i mitja que porta al capdavant del club?

Quan va arribar, en els darrers partits de la temporada 16/17, dúiem una dinàmica molt negativa i entre tots vàrem aconseguir canviar el rumb de l'equip i acabarem en una acceptable vuitena posició. La temporada següent, la 17/18, ja és sabut el que va passar, temporada espectacular i cap a Primera Regional.

Per a mi la principal virtut que té en Xavi és el bon rollo que transmet, les seves iniciatives –com fer un entrenament disfressats pel dia de carnaval o portar refrescs i alguna cosa per picar el dia dels aniversaris. Mentre que en la part tàctica sap llegir bé els partits i introduir els canvis en el moments encertats.

La plantilla no ha sofert pràcticament modificacions respecte l'any passat, tot i que sí que veiem alguna cara nova. Com està sent l'adaptació d'aquests nous jugadors?

Com he dit anteriorment el grup humà que hem format és la pedra angular del projecte, per tant, l'adaptació d'aquests nous jugador està sent molt bona. A aquestes categories la química de l'equip i la integració de nous jugadors és essencial per tal d'aconseguir un grup cohesionat i amb les idees clares.

Preguntes curtes

Un llibre?

Los Hombres que no amaban a las mujeres d'Stieg Larsson

Un lloc?

Sa Colònia de Sant Jordi

Un menjar?

Els espaguetis de la meua mare

Un equip?

La U.E. Porreres

Persona que admires? El meu pare

Un esportista? Xavi Torres

Un color? Vermell

Una cançó?

Feo, fuerte y formal de Loquillo

PETRA PICÓ, NOVA PRESIDENTA DE LA FILHARMÒNICA

«VIVIM UN MOMENT EN QUÈ FA GOIG LLUIR LA BANDA»

Antoni Gornals Miralles

Na Petra (Porreres, 1996) és una al·lota entregada al que fa, un poc tímida, però amb les idees fermes i molt clares. Va començar a l'escola de música a iniciació amb només 3 anys. Posteriorment, als 9 anys va entrar a la banda de música, precisament l'any del 150è aniversari de la Filharmònica. Aquell any hi entrà un bon grupet de gent, d'entre els quals ella era la més petita. No ve d'una família especialment aficionada a la música, però sí que el seu padrí patern (artanenc) era músic, com també ho és la seva germana Cati.

Va cursar tot el grau elemental de música aquí, per després examinar-se al conservatori de música de Palma. Més tard, cursà 6 anys de grau mitjà a Palma que els combinava amb els estudis d'ESO i batxillerat. Finalment, el darrer any al conservatori el va dur a terme al mateix temps que feia el primer curs de la carrera d'Administració i Direcció d'Empreses.

Quan li demanen per què no va seguir amb els estudis musicals diu que és molt mal de dur: «avui en dia has de destacar davant tot-hom per sortir endavant en aquest món. Has de saber competir molt perquè hi ha pocs llocs i la pressió va poder amb jo». La seva germana, però, va seguir, i ara fa el darrer any de grau superior de flauta i completa així els 14 anys de formació musical. D'aquests 14, na Petra n'ha fets 10, que ja basten bé, l'elemental i el mitjà!

Ara mateix és professora de l'Escola de Música de Montuïri, de clarinet i d'iniciació musical («música i moviment») de 3 a 6 anys. Fa uns dies va ser nomenada presidenta de la Filharmònica, la primera dona que ostenta el càrrec. La resta de la Junta la conformaran en Sebastià Martorell com a vicepresident; na Francesca Nicolau com a secretària, en Guillem Noguera (Campos) com a tresorer i Joan Nicolau, Marina Viedma i Margalida Barceló com a vocals. Una Junta majoritàriament formada per dones.

Oficialment, ja ets presidenta de la Filharmònica Porrerenca. T'ho esperaves?

Bé, un poc sí. En Biel Martorell "Jan", ex-president, ja feia temps que ens anava avisant que algú s'havia d'anar preparant per a la presidència. Jo ja vaig accedir fa uns dos anys a formar part de la Junta com a secretària. En aquell moment ja li vaig dir a en Biel que m'agradaria, però que abans volia saber com funcionava la junta i la gestió de la banda, estant al seu costat.

Històricament ha costat molt l'entrada de les dones dins la Filharmònica. Què representa per tu ser la primera dona presidenta?

Em genera molta impressió i molt de respecte, però sobretot molta il·lusió, és un gran repte per a mi. Ser la primera, i ser-ho tan jove, em produeix respecte perquè vols donar la talla davant el repte que representa, ja que pensem que és una entitat amb 162 anys d'història i vulguis no vulguis, ser la primera és important. A més, enguany es compleixen els 40 anys de l'entrada de les dones a la Filharmònica, fet que va costar molt. Vull agrair la tasca a totes aquelles dones que varen lluitar i fer possible la seva entrada a la banda, pens que és aquest fet que ha permès que jo avui pugui ser presidenta de la Filharmònica. Sense elles no hagués estat possible!

Des de la Junta Directiva teniu en ment algun canvi respecte la Filharmònica?

Ara la banda viu un moment molt dolç, en Biel Martorell i les seves juntes directives l'han duita molt bé i l'han deixada millor encara. Per a nosaltres és important seguir la seva línia i adoptar una visió continuista del projecte. Ara som molts músics i clar, volem seguir amb el bon moment. Cada any entren nous joves, i això és molt bo.

Tornant a l'àmbit més personal: sabem que toques el clarinet. Per què? A part del clarinet, toques qualque instruments més?

No, no toc cap altre instrument. Segons record, quan era petita -5 o 6 anys- tot esperant els Reis d'Orient, vaig veure la banda passar i em vaig fixar amb el clarinet i vaig dir: «mamà, vull aquest!». Me va fer ganes. I així vaig començar, just quan els dits m'arribaven per tocar-lo! És un instrument que m'agrada molt, tant així com sona com les possibilitats que dona. És ver que l'he deixat un poc de banda, ja que no és fàcil combinar-lo amb els estudis; a més, anar descansant, en el meu cas, ha estat bo. Tenia por d'avorrir-lo, ja que has de dedicar-hi molt de temps i molt d'esforç i això és una cosa que es valora poc, ja que des de fora costa més d'entendre el que suposa.

Però sí, el vaig escollir gairebé de casualitat i mira, fins avui! Vaig encertar.

Què et transmet la música?

A estones és una manera de desconnectar un poc de tot i de tocar simplement el que sents. Els dies en què potser no et surten bé les coses, agafes el clarinet i tot espassa. Em serveix per relaxar-me i aïllar-me en moments en què m'és necessari. M'aporta una sensació, també, d'obertura. Potser no ho sembla, però la música ajuda a obrir-se: només el fet de cursar uns estudis dedicats a la música, tocar en grup, etc. et fa valorar i

practicar la companyonia i això és un gran aprenentatge.

La teva mare, na Maria Jesús, està al capdavant del Grup Foganya. Com es viu això de l'associacionisme dins la teva família?

Fa uns dies, sortint de la Junta en què vaig ser elegida presidenta, vaig avisar de la notícia pel grup de Whatsapp de la família i el meu pare va dir: «Amb dues presidentes a ca nostra me n'hauré d'anar a foravila!». Ara fora bromes, ma mare va ser la primera que em va dir: «va, intenta-ho, seràs la primera dona al capdavant d'una gran entitat, val la pena». I ja va bé que et donin ànims, perquè no ho sembla, però això és molt gros!

I sí, fa molts anys que ma mare és presidenta del Grup Foganya, i vulguis o no, salvant totes les distàncies, sempre pot ajudar una experiència com la seva.

Com a presidenta, quines seran les teves tasques?

Bàsicament, gestionar-ho tot. A la Junta les feines es reparteixen, però la presidència mira de gestionar-ho tot: tant a nivell musical, com a nivell de comunicació, d'imatge interna i externa. Que tot funcioni. Tant si et criden per fer un concert a tal lloc, com per parlar amb el director sobre el repertori, etc. Mil coses. S'han de tenir moltes coses en compte. També el contacte amb l'Escola de Música, l'Ajuntament, els socis... Però vaja, vull destacar que tota la Junta fa feina i tothom té la seva tasca, la presidència vetlla per a què tot això estigui ben gestionat.

El 160è aniversari, fa dos anys, va ser un punt d'inflexió dins la Filharmònica? El record popular que en quedà fou i és molt bo!

Jo crec que va donar més renom a la banda. Tant en Ferran Vaquer com en Biel Martorell i la seva junta directiva varen saber dur i organitzar molt bé tots els preparatius, i la gala va ser un èxit, molt ben presentada també! Es va saber reconèixer a tota la gent que ha passat per la banda, es van tocar les peces musicals representatives de cada etapa, des de cançons del concert que vàrem

fer amb Lluís Llach, les que vàrem fer amb els Celtas Cortos i també amb Antònia Font; tocàrem música de l'etapa de Joan Martorell, Miquel Barceló, Joan Ramon Xamena... En definitiva, va ser un acte que va fer créixer la Filharmònica, va donar a conèixer tota la feina que s'hi fa i que s'hi ha fet.

Com a Junta Directiva, apostau més per la professionalització o, sense deixar de banda la professionalitat, seguir amb un projecte més obert?

Sense deixar de banda la professionalitat, com dius, per a nosaltres és important tenir en compte que els joves són el futur i tots aquests que estiguin preparats per entrar a la Banda, ben rebuts seran! Es tracta de poder aprendre i gaudir. Enguany n'han entrat uns sis: 3 flautes, 1 trompeta i dos trombons. I n'estam molt contents, perquè vol dir que creixem, i això és positiu. Tant al passa carrers de Sant Roc com als concerts es veu, i essent tants feim goig!

Ser molts fa que el nivell pugui augmentar, al contrari del que es pot pensar: avui en dia el nivell de la banda és molt bo. Ser tants dona marge per a fer moltes coses, també! Fa ganes lluir la banda!

Un tema un poc polèmic és la relació amb l'Escola de Música. Com va la cosa?

Li donam molta importància perquè és la nostra «pedrera». No depenem d'ella, però sí que

la relació és evident. Molts músics nostres venen de l'Escola de Música, o hi van encara. Dels instruments que tenim més falta (els de metall, sobretot) miram sempre que l'Escola ens pugui ajudar en aquest sentit. Les relacions són millors que fa un temps, perquè en Biel Martorell i en Ferran Vaquer, així com altra gent relacionada amb la música, han fet molta feina en aquest aspecte, i ara en recollim els fruits. Tots ells han proposat un model d'escola perquè el rendiment dels alumnes fos més alt, els cursos responen sempre a unitats completes de formació i aquesta és la millor garantia per a tenir músics de qualitat i amb oportunitats de futur. Gràcies a aquestes col·laboracions i a la voluntat de la gent de l'escola es va poder millorar el model que hi havia, orientant la formació musical a cursos i no com un centre de música a la carta.

Finalment: què representa la Filharmònica per a tu?

Em genera molt de respecte. Des que tenc memòriaestic lligada a aquesta entitat: he passat moltes vivències que formen part de jo. El grup de gent que coneixes, les experiències que vius, el que et genera cada actuació, el que has crescut aquí... és una oportunitat de créixer com a músic i com a persona, ja que hi vaig entrar essent una nina i ara, com aquella qui no vol la cosa, en som presidenta. És una part important de la meva vida, en definitiva.

XXVè ANIVERSARI CARRETERA DE MONTI-SION, 1979

Al darrer número de la revista, pàgines 20-21, hi manca aquesta fotografia, a la qual fa referència el text. Esmenam així l'error de no haver-la publicat al lloc que tocava. Gràcies Biel Martorell i Petra Picó per aconseguir-la.

DIADA DE LA PREMSA FORANA DE MALLORCA A SENCELLES

HOMENATGE A ONOFRE ARBONA MIRALLES DE LA REVISTA BONA PAU

Associació de Premsa Forana de Mallorca

El dissabte dia 16 de juny es realitzà a Sencelles la diada de Premsa Forana de Mallorca, amb la participació de 18 revistes associades i amb l'assistència de 38 persones. Els amfitrions foren els companys de la revista Sa Sella, que ens donaren la benvinguda, juntament amb els membres de la corporació municipal, encapçalats pel batle de Sencelles, Joan Carles Verd.

A les 10.30 hores tingué lloc l'assemblea general ordinària de socis al local municipal de Can Grau, a càrrec de la junta directiva de l'associació formada per: Rafel Oliver Grammatico, Magí Ferriol, Gabriel Mercè i Marta Bergas. El president, Rafel Oliver Grammatico llegí l'informe de presidència amb 22 punts diferents; el tesorero, Magí Ferriol, feu el mateix amb l'informe de tresoreria. Finalment, fou el torn de l'apartat de precís i suggeriments, on es van debatre diferents temes relacionats amb el tractat.

Homenatge a Onofre Arbona Miralles, de la revista Bona Pau, de Montuïri.

L'Associació de Premsa Forana feu un merescut homenatge a Onofre Arbona Miralles, de la revista Bona Pau, per la seva constància i dedicació com a director de la revista Bona Pau durant 65 anys. Se li feu entrega d'una placa commemorativa i alguns llibres de regal. El mateix Onofre Arbona tingué l'honor d'entregar els guardons dels XIX Premis Periodístics de Premsa Forana, junt amb els membres de la directiva i la directora de Normalització Lingüística del Consell, Aina Sastre.

L'Ajuntament de Sencelles oferí als assistents un aperitiu al pati de Can Grau.

El cronista oficial de Sencelles, Jordi Llabrés, conduí una visita guiada per la vila, on es visità un museu arqueològic a la Fundació Mn. Bartomeu Oliver, i l'església de Sant Pere i voltants, amb la figura de Sor Francinaina Cirer.

Finalment, un dinar de companyonia concloué els actes de la diada.

ENTREGA DELS XIX PREMIS PERIODÍSTICS PREMSA FORANA DE MALLORCA - CURS 2017

SENCELLES, 16 DE JUNY DE 2018

Associació de Premsa Forana de Mallorca

Presentats 52 treballs de 15 publicacions. El membre del jurat: Antoni Gomila, periodista, resolgué atorgar dits premis als següents treballs:

REPORTATGE:

Premi: SA VEU DE SÓLLER. “Especial Fira i Firó de Sóller 2017”. De: Autors diversos. Número 1.462, maig 2017.

Finalista: DÍNGOLA. “Les beceroles d’instagram”. De: Joan Munar i Macià Puiggròs. Número 24, maig 2017.

Finalista: DIES I COSES. “La Bateria de s’Horta”. De: Francesc Antich Adrover. Número 178-181, maig-desembre 2017.

ENTREVISTA:

Premi: DÍNGOLA. “Gerard Quintana, vocalista de Sopa de Cabra”. De: Lola Palma i Miquel Puiggròs. Número 25/26, setembre 2017.

Finalista: LLUCMAJOR DE PINTE EN AMPLE. “El mestre Jaume Lladó fa 100 anys”. De: Joana Lladó i Maties Garcias. Número 396, març 2017.

Finalista: SA SELLA. “Bartomeu Mut:

Organista de la Seu”. De: Maria Vich i Cirer. Número 153, maig 2017.

FOTOGRAFIA:

Premi: CAP VERMELL. “Via Làctia i el far”. De: David Sansó. 20 de juny de 2017.

Finalista: ARRÒS AMB SALSETA. “Cullerades de salseta”. De: Cata

Guardiola. Número 245, novembre 2017.

Finalista: N’ALÍ. “Portada: Rodella de Sant Antoni”. De: Catalina Ginard. Número 178, febrer 2017.

OPINIÓ:

Premi: L’ESTEL. “L’estel que ens guia”. De: Bernat Joan i Marí. Número 847, desembre 2017.

Finalista: BONA PAU. “Mediocritat”. De: Miquel Martorell. Número 772, juny 2017.

Finalista: FENT CARRERANY. Editorial. Número 375, novembre 2017.

DISSENY:

Premi: FELANITX. “Portada i Contraportada”. De: Maggie Adrover. Número 4.059, agost 2017.

Finalista: COANEGRA. “Portada”. De: Rafel Pisà. Número 369, novembre 2017.

Finalista: MEL I SUCRE. “Portada: Democràcia”. De: Biel Joan Bauçà. Número 447, setembre 2017.

Grup d'amigues a l'antic camp de futbol de n'Herrevera (18-3-1956)

Foto Vidal. Cedida per Maria Beltran.

D'esquerra a dreta: Maria Beltran (de ca sa viuda), Joana Gomals Mesquida (de sa benzinera), Juanita Julià (de plaça), Catalina Riera Carreixeta, Catalina Salleras Gimarda, Margalida Juan Mesquida, Jenoí